

สำเนา

พระราชโฆษาท¹¹¹

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันอาทิตย์ ที่ 22 ธันวาคม 2528 (ภาคเช้า)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ประจำปีนี้ เป็นวาระที่เก้า. ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีกับบัณฑิตทุกคนที่ได้รับความสำเร็จ.

เมื่อวันก่อนๆ ข้าพเจ้าได้กล่าวถึงเรื่องการใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เรื่องวินัยการอดคดถื่นอดทน การเสียสละ การอ่อนน้อมถ่อมตัว และการพึ่งตัวเอง. วันนี้ จะกล่าวถึงโอกาสของบัณฑิตใหม่ในการทำงาน.

ปัญหาการว่างงานมิใช่อยูู่ที่ตำแหน่งการงานไม่เพียงพอกับจำนวนคนที่เพิ่มขึ้น เพราะเมื่อประชากรเพิ่มขึ้น ความต้องการผลผลิตจากการทำงานก็ควรเพิ่มขึ้นด้วย ซึ่งย่อมหมายความว่ามีการทำงานเพิ่มขึ้น พิจารณาดูให้ดีจะเห็นว่า การว่างงานในทุกวันนี้ มักจะเป็นการรอคอยงานที่ตรงกับ ความสนใจและความถนัดของตนเสียโดยมาก. คนที่ว่างงานในลักษณะนี้น่าจะคิดว่า การอยู่เฉยๆ เพื่อรองานนั้น ยิ่งเนิ่นนานไปเท่าไรก็ยิ่งเพิ่มปัญหาด้านเศรษฐกิจให้แก่ตนเองแก่ครอบครัว และแก่สังคมมากขึ้นเท่านั้น. ¹¹² บัณฑิตได้ชื่อว่าเป็นผู้มีความรู้ มีปัญญา ความเฉลียวฉลาด ควรที่จะใช้ความรู้และความฉลาดของตนสร้างงานใหม่ขึ้น ให้ตรงกับ ความถนัดของตน หรือพัฒนางานเก่าที่สังคมต้องการ ให้สอดคล้องกับความสามารถของตนเอง หรือพูดอีกอย่างหนึ่งว่าปรับความสามารถของตนให้สอดคล้องกับงานที่มีอยู่แล้ว. เมื่อบัณฑิตปรับ ความรู้ความสามารถของตนให้สอดคล้องกับการงานได้ก็จะทำงานตามความพอใจได้อย่างมีความสุข และจะสามารถผลิตผลงานที่เหมาะสม ออกมาสนองความต้องการของสังคมได้เป็นอย่างดี.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนมีจิตใจเข้มแข็ง มีพละนาญดี มีกำลังกายและกำลังสติปัญญา พร้อมทั้งจะต่อสู้กับปัญหาและดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุข. ขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในวันนี้ ประสบความสุข ความเจริญโดยทั่วกัน.

¹¹¹ พระราชโฆษาทแก่บัณฑิตรุ่น 11 (วันที่ 5)

¹¹² การปรับความรู้ความสามารถของบัณฑิต เพื่อสอดคล้องกับงาน และความต้องการของสังคม (ปัจฉิมข้อที่ 7)

สำเนา

พระราชโฆษาท¹¹³

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันอาทิตย์ ที่ 22 ธันวาคม 2528 (ภาคบ่าย)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงประจำปี 2528 เป็นวาระที่สิบ. ขอแสดงความยินดีกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จครั้งนี้.

เมื่อวันก่อนและเมื่อเช้านี้ ข้าพเจ้าได้ให้ข้อคิดแก่บัณฑิตว่าให้ใช้ความรู้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ให้มีวินัย มีคุณธรรม มีความอดกลั้นอดทน และให้ปรับความรู้ความสามารถของตนเองให้สอดคล้องกับตำแหน่งงานที่มีอยู่ ครั้งนี้ จะขอกล่าวถึงการประหยัด.¹¹⁴

การประหยัดเป็นพฤติกรรมที่ดี ที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันมาช้านานแล้ว. เรื่องการประหยัดนี้บางคนเห็นว่าคนเราจำเป็นจะต้องประหยัด ถ้าไม่มีทรัพย์มากพอจะฟุ่มเฟือยได้ แต่ถ้ามีทรัพย์มากพอจะใช้จ่ายตามสบายไม่เดือดร้อนแล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องประหยัด การคิดอย่างนี้เป็นความคิดง่าย ๆ ตามใจตนเอง อย่างขาดเหตุผลและหลักเกณฑ์ วิสัยของบัณฑิต จะต้องคิดถึง การประหยัดอย่างฉลาด มีหลัก ให้กว้างไกลออกไปถึงผลดีผลเสียของส่วนรวมและกาลอนาคตด้วย. บัณฑิตควรจะคิดว่าทรัพยากรต่างๆ เป็นเสมือนทรัพย์สินของส่วนรวม. เราต้องถนอมรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินเหล่านั้นร่วมกันให้คุ้มค่า ด้วยความประหยัดระมัดระวัง หากแต่ละคนไม่ช่วยกันถนอมรักษาด้วยการประหยัด สักวันหนึ่ง เมื่อทรัพย์สินร่อยหรอลิ้นเปลืองไป ทุกคนก็จะได้รับความเดือดร้อนทั่วหน้ากัน. ฉะนั้น การประหยัดจึงเป็นหน้าที่ของทุกคน ทั้งคนที่ขาดแคลนและคนที่ร่ำรวย.¹¹⁴

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่เข้มแข็ง สมบูรณ์ด้วยพลานามัย มีกำลังกาย กำลังสติปัญญา สามารถปฏิบัติหน้าที่การงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และดำรงตนได้สมฐานะของบัณฑิตตลอดไป.

¹¹³ พระราชโฆษาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 11 (วันที่ 5)

¹¹⁴ บัณฑิตข้อที่ 8 เรื่อง “การประหยัด”

สำเนา

พระราชโฆวาท¹¹⁵

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันอังคาร ที่ 24 ธันวาคม 2528 (ภาคเช้า)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงประจำปีนี้ เป็นวาระที่สิบเอ็ด. ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีกับบัณฑิตทุกๆ คน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตที่ได้รับพระราชทานปริญญาบัตรไปแล้ว ถึงการใช้ความรู้เพื่อประโยชน์ส่วนรวม ความมีวินัย. มีความอดทนอดกลั้น ความเสียสละ ความรู้จักพึ่งตนเอง และความประหยัด. วันนี้ จะกล่าวถึงการนิยมไทย ซึ่งเป็นการประหยัดอีกลักษณะหนึ่ง.

ผู้เป็นบัณฑิตย่อมทราบดีว่า วิถีทางสำคัญทางหนึ่งที่จะดำรงความมั่นคงและความเป็นชาติไทยไว้ก็คือการนิยมไทย เช่นการใช้ภาษาไทยให้ถูกต้องคล่องแคล่วทั้งการพูดและการเขียน การประพฤติปฏิบัติตัวอย่างคนไทย การศึกษาและรักษาส่งที่เป็นเอกลักษณ์ของไทย เป็นต้น.

¹¹⁶การนิยมไทยที่ประสงค์จะกล่าวถึงเป็นพิเศษในวันนี้ ก็คือการนิยมสินค้าไทย. ทุกวันนี้คนไทยสามารถผลิตสินค้านานาชนิดซึ่งมีคุณภาพสูงและเหมาะแก่การใช้สอยในปัจจุบันได้มากมายอย่างเพียงพอคนไทยจึงน่าจะหันมาสนใจนิยมสินค้าไทยให้ยิ่งกว่าสินค้าต่างประเทศ. การนิยมใช้สินค้านั้นมีประโยชน์เห็นได้ชัดเจนสองประการคือในทางส่วนตัวย่อมเป็นการประหยัดเพราะสินค้าไทยส่วนใหญ่คุณภาพดีกว่าแต่ราคาต่ำกว่าสินค้าต่างประเทศ ในทางส่วนรวมย่อมเป็นการช่วยยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจของชาติทางหนึ่งเพราะได้สงวนเงินตราของไทยไว้ให้ออกนอกประเทศเพียงเท่าที่จำเป็น. จึงขอให้บัณฑิตพิจารณาให้ถ่องแท้และพยายามปฏิบัติเป็นตัวอย่างในการนิยมไทยแก่บุคคลทั่วไป ก็จะได้ประโยชน์ทั้งในส่วนตนและส่วนรวมคือประเทศชาติอันเป็นที่รักของเราด้วย.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนมีจิตใจเข้มแข็งสมบูรณ์ด้วยพละทานมัย มีสติปัญญาและวิจรรณญาณ สามารถนำความสำเร็จความเจริญมาสู่ตนเองและส่วนรวมได้ดังประสงค์ และขอให้มีความสุขสวัสดิ์จงทุกเมื่อทั่วกัน.

¹¹⁵ พระราชโฆวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 11 (วันที่ 6)

¹¹⁶ ปัจจัยที่ 8 เรื่อง “การนิยมไทย”

สำเนา

พระราชโฆวาท¹¹⁷

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันอังคาร ที่ 24 ธันวาคม 2528 (ภาคบ่าย)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงประจำปี 2528 เป็นวาระที่สิบสอง. ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุก ๆ คน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

ในวาระก่อน ๆ ข้าพเจ้าได้ขอให้บัณฑิตใช้ความรู้เพื่อประโยชน์ส่วนรวม ให้ดำรงตนอยู่ในคุณธรรมและวินัย พึ่งตนเอง เสียสละ และนิยมความเป็นไทย. ครั้นนี้ จะขอให้ทุกท่านระดมสติปัญญาความสามารถพัฒนาชาติบ้านเมืองของเรา.

ในฐานะที่ทุกท่านเป็นผู้มีการศึกษา คนทั่วไปจึงฝากความรับผิดชอบส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติไว้กับท่าน ซึ่งท่านย่อมไม่อาจปฏิเสธได้ จึงเกิดการระแ่งท่านขึ้นมา ที่จะต้องช่วยกันคิด ช่วยกันหาทางสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่บ้านเมืองของเรา ซึ่งกำลังพัฒนาอยู่ทุกด้าน.¹¹⁸ ในเรื่องการพัฒนา นี้ มีสิ่งที่น่าเป็นห่วงอย่างหนึ่ง คือการนำวิทยาการและรูปแบบความเจริญสมัยใหม่เข้ามาใช้. วิทยาการและรูปแบบความเจริญเหล่านั้นอาจใช้ได้ผลดี ดังที่ปรากฏในต่างประเทศ แต่บางอย่างก็ไม่สู้เหมาะกับบ้านเมืองเรา. เราจึงไม่ควรรับมาใช้อย่างง่าย ๆ เช่น รับมาเพราะเพียงเห็นว่าเป็นของนำสมัย หรือเพียงทราบมาว่าเห็นมาอย่างฉาบฉวยว่าเป็นของดีมีคุณค่า. เราจำเป็นต้องพิจารณาให้เห็นคุณโทษถ่วงแต่เสียก่อน จึงค่อยรับมาใช้. อีกประการหนึ่ง วิทยาการและเครื่องมือเครื่องใช้ที่เกิดจากทรัพยากรของเรา ก็มีอยู่เป็นอันมาก. หากเราไม่มองข้ามไป แต่ช่วยกันสร้าง ช่วยกันเสริม และช่วยกันเลือกมาใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม จะเป็นผลดีต่อบ้านเมืองของเราเป็นอย่างยิ่ง และยิ่งกว่านั้น ยังจะเป็นการส่งเสริมศิลปะวิทยาการของไทยให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาประเทศด้วย.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนมีความสุขความเจริญ มีจิตใจเข้มแข็ง สมบูรณ์ด้วยพละนามัย มีสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อสามารถสร้างสรรค์ความเจริญรุ่งเรืองให้แก่ประเทศชาติอย่างมีประสิทธิภาพ.

¹¹⁷ พระราชโฆวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 11 (วันที่ 6)

¹¹⁸ เรื่องการใช้สติปัญญาความสามารถพัฒนาชาติบ้านเมือง โดยพิจารณาคุณและโทษ ในการรับความเจริญสมัยใหม่ให้ถ่วงแต่

สำเนา

พระราชโฆษาท¹¹⁹

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ประจำปีการศึกษา 2528

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันจันทร์ ที่ 15 ธันวาคม 2529 (เวลาเช้า)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงประจำปีนี้ ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้ทราบรายงานกิจการของมหาวิทยาลัย ว่าดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดีทุกๆ ด้าน ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษา.

ในงานพระราชทานปริญญาบัตรปีนี้ ข้าพเจ้าตั้งใจจะนำเรื่องเกี่ยวกับบัณฑิต และที่เกี่ยวกับส่วนรวมหลายเรื่อง มาพูดให้ฟังเป็นตอน ๆ จึงใคร่ขอให้ท่านติดตามรับทราบให้ต่อเนื่องกันครบทุกตอน เพื่อให้ได้รับประโยชน์โดยสมบูรณ์.

ท่านทั้งหลายได้ชื่อว่าเป็นผู้ได้รับการฝึกฝนอบรมทางวิชาการมาแล้วเป็นอย่างดี พร้อมทั้งจะนำไปใช้ประกอบการให้เป็นประโยชน์ได้¹²⁰ แต่การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์นั้น ทุกคนอาจทำได้ไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับสาเหตุหลายประการ. สาเหตุสำคัญประการหนึ่ง พูดได้ว่ามาจากการใช้เวลาของแต่ละคน. ทุกคนมีเวลาแบ่งได้เป็นสองส่วน เป็นเวลาสำหรับประกอบการงานส่วนหนึ่ง กับเวลาสำหรับพักผ่อนอีกส่วนหนึ่ง ซึ่งจะต้องรู้จักแบ่งให้ถูกและพอเหมาะพอควร.¹²¹ ผู้รู้จักแบ่งเวลาให้ได้สัดส่วนอย่างเหมาะสม ถือว่าเป็นคนฉลาด ผู้ที่มีเวลาทำงานและเวลาพักผ่อนเท่ากับผู้อื่น แต่ทำงานได้มากกว่า ถือว่าเป็นคนมีความสามารถมาก ถ้าถามว่าจะทำงานให้ได้มากขึ้นได้อย่างไร ก็พอจะอธิบายได้ว่างานที่ทุกคนต้องทำนั้นมีทั้งงานที่ถนัดและงานที่ไม่ถนัดแต่งานที่ถนัดย่อมทำเสร็จได้โดยรวดเร็วด้วยความพอใจ ดังนี้ ถ้าจะเจียดแบ่งเวลาว่างสำหรับพักผ่อนบางส่วนมาใช้ทำงานบางอย่างที่ถนัด เพื่อไม่ให้เวลาล่วงเลยไปโดยเปล่าประโยชน์ ก็จะได้งานเพิ่มขึ้นมา และจะได้รับความเพลิดเพลินพอใจ เท่ากับเป็นการพักผ่อนพร้อมกันไปในตัว. จึงใคร่จะชี้ให้ท่านทั้งหลายเห็น และขอให้ท่านพยายามใช้เวลาของท่านตามวิธีที่วางนี้ให้คิดเป็นนิสัย เพราะเห็นว่าเป็นวิธีใช้เวลาของบัณฑิตโดยแท้.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่เข้มแข็งสมบูรณ์ด้วยกำลังกาย กำลังใจ กำลังสติปัญญา เพื่อสามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนๆ โดยชอบธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ นำให้เกิดความสำเร็จ ความดี และความสุกความเจริญ ตามที่มุ่งหวังไว้ทุกประการ.

¹¹⁹ พระราชโฆษาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 12 (วันที่ 1)

¹²⁰ เรื่องการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ไม่เท่ากัน เพราะสาเหตุสำคัญหลายประการ

¹²¹ ประการที่หนึ่ง คือ ต้องเป็นผู้รู้จักแบ่งเวลาให้ได้สัดส่วนเหมาะสม จึงนับเป็นคุณสมบัติของบัณฑิตประการหนึ่ง

สำเนา

พระราชโองการ¹²²

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ประจำปีการศึกษา 2528
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันจันทร์ ที่ 15 ธันวาคม 2529 (เวลาบ่าย)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงประจำปีนี้เป็นวาระที่สอง ขอแสดงความยินดีกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

ในภาคเช้า ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ถึงเรื่องการรู้จักแบ่งใช้เวลา และอธิบายว่าผู้ที่ฉลาดสามารถย่อมใช้เวลาที่มีอยู่เท่ากับคนอื่น ทำกิจการงานได้ผลงานมากกว่า โดยเจียดแบ่งเวลาว่างสำหรับพักผ่อน มาใช้ทำงานที่ถนัดและพอใจบ้างตามสมควร ให้ได้ผลงานเพิ่มขึ้นและได้รับความสุขความเพลิดเพลินพร้อมกันไปในตัว. ภาคบ่ายนี้¹²³จะพูดถึงการทำงานให้ได้ประโยชน์กว้างขวางออกไปกว่าการทำงานตามหน้าที่ปรกติ.

ผู้ที่มีความรู้ความสามารถขั้นปริญญา ควรฝึกฝนตนเองให้สามารถทำงานได้หลายๆอย่าง หลายๆรูปแบบ ไม่ควรจะจำกัดความสามารถของตนเองให้แคบอยู่ เฉพาะในวิชาที่ศึกษาสำเร็จมา. การจะทำได้ดังนั้นก็จะต้องฝึกอบรมความคิดจิตใจของตน ให้มีความกระตือรือร้นสนใจที่กว้างขวาง คือสนใจเรื่องราวบุคคล และสิ่งต่างๆ ที่แวดล้อมและเกี่ยวข้องกับตัวทุกอย่างอย่างจริงจัง. ความสนใจและเล็งเห็นความสำคัญของเรื่องราวและสิ่งทั้งปวงนั้นจะเป็นทางเปิดกว้าง ให้เข้าศึกษาและเรียนรู้เรื่องนั้นสิ่งนั้น จนเกิดความรอบรู้อันกระฉ่างทั่วถึง ช่วยให้สามารถปฏิบัติตนปฏิบัติงานให้ประสานสอดคล้องกับสิ่งเหล่านั้นได้. และอำนวยผลให้มีโอกาสเลือกหากิจการงานให้แก่ตนเองได้อย่างงดงาม ซึ่งที่สุดก็จะเป็นผู้ที่สามารถทำประโยชน์ให้แก่ตนเองและส่วนรวมได้อย่างแท้จริง.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้ผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน เจริญด้วยสติปัญญาและพละทานมัย สมบูรณ์ด้วยคุณสมบัติของบัณฑิตผู้มีการศึกษาสูง สามารถปฏิบัติภาระหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จ ความสุข ความเจริญมั่นคงในชีวิตครบทุกประการ.

¹²² พระราชโองการแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 12 (วันที่ 1)

¹²³ คุณสมบัติของบัณฑิตประการที่ 2 คือ “การทำงานให้ได้ประโยชน์กว้างขวางออกไปกว่าการทำงานตามหน้าที่ปรกติ โดยฝึกฝนตนเองให้สามารถทำงานได้หลายๆอย่าง หลายๆรูปแบบ โดยไม่จำกัดความสามารถของตนเองให้แคบอยู่ เฉพาะวิชาที่ศึกษาสำเร็จมา

พระราโชวาท¹²⁴

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ประจำปีการศึกษา 2528
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันจันทร์ ที่ 22 ธันวาคม 2529 (เวลาเช้า)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ประจำปีนี้ ข้าพเจ้าขอแสดงความชื่นชมยินดีกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษา.

เมื่อวันก่อน ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ว่าจะกล่าวถึงเรื่องสำคัญสำหรับตัวบัณฑิตเป็นตอน ๆ ขอให้ทุกคนติดตามรับทราบให้ต่อเนื่อง. เรื่องที่ได้กล่าวแล้วคือ เรื่องการรู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ให้มากที่สุด กับเรื่องการฝึกนิสัยให้เป็นคนที่มีความสนใจกว้างขวางเพื่อมีโอกาสเลือกทำงานได้หลาย ๆ ลักษณะ.

¹²⁵วันนี้จะกล่าวถึงการรู้จักค่าที่แท้จริงของบุคคลและสิ่งต่าง ๆ. สิ่งต่าง ๆ มีของใช้เป็นต้นย่อมมีสมบัติสองประการ คือสมบัติภายนอก ได้แก่ รูปร่าง สีกลิ่น อันเป็นเครื่องทำให้พอตาพอใจกับสมบัติภายใน ได้แก่ประโยชน์ที่จะใช้สนองความต้องการของผู้ใช้. สมบัติทั้งสองประการนี้ถ้ามีพร้อมอยู่ในสิ่งใด สิ่งนั้นก็ค่าสมบูรณ์ไม่มีที่ติ. ถ้ามีสมบัติภายใน ขาดสมบัติภายนอกก็บกพร่องไปบ้าง ทว่ายังใช้ประโยชน์ได้ตราบว่ามีค่าอยู่. ถ้ามีแต่สมบัติภายนอกหาสมบัติภายในมิได้ก็ใช้ประโยชน์ไม่ได้เลย เท่ากับสินค้าในตู้ทั้งหมด. วัตถุสิ่งของเป็นฉันทใด บุคคลก็เป็นฉันทนั้น. คนที่มีแต่สมบัติภายนอก แต่ขาดความดี ความรู้ ความสามารถอันเป็นสมบัติภายใน หามีค่าควรที่ใครจะยกย่องนับถือไม่ จึงใคร่ขอให้ท่านระมัดระวัง และพยายามเรียนรู้ค่าที่แท้จริงของบุคคลและสิ่งต่าง ๆ ให้ได้ตามนัยที่กล่าวนี้.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีสุขภาพอนามัยดี มีสติปัญญา มีวินัย และมีคุณธรรม สามารถนำตนเองและสังคมให้ก้าวหน้า และบรรลุถึงความเจริญรุ่งเรืองได้ สมตามที่ปรารถนาทุกประการ

¹²⁴ พระราโชวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 12 (วันที่ 2)

¹²⁵ คุณสมบัติของบัณฑิตประการที่ 3 คือ “การรู้จักค่าที่แท้จริงของบุคคลและสิ่งต่าง ๆ”

สำเนา

พระราชโฆวาท¹²⁶

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ประจำปีการศึกษา 2528
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันจันทร์ ที่ 22 ธันวาคม 2529 (เวลาบ่าย)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง อีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความยินดีกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ ถึงเรื่องต่างๆ ต่อเนื่องกันมาสามคราวแล้ว และจะต้องกล่าวต่อไปอีกตามลำดับ ขอให้ทุกคนติดตามรับทราบให้ครบทุกตอนด้วย. เรื่องกล่าวแล้วคือ เรื่องการใช้เวลาอย่างบัณฑิต เรื่องการรู้จักหาความสุขด้วยการทำงานที่ตนชอบ เรื่องการฝึกให้สามารถทำงานได้หลายอย่างหลายลักษณะ และเรื่องการรู้จักพิจารณาประโยชน์และคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ.

¹²⁷คุณสมบัติที่สำคัญยิ่งของบัณฑิตอีกประการหนึ่ง ก็คือการรู้จักสำรวจตัวเอง ได้แก่การสามารถพิจารณาค้นหาข้อดีข้อเสียในตนเองให้เห็นชัด. เรื่องนี้อธิบายได้ว่า คนเราย่อมมีข้อบกพร่อง ซึ่งเป็นต้นเหตุขัดขวางความดีความเจริญของตน. หากทุกคนสำรวจทราบข้อบกพร่องนั้นได้ ก็จะชวนขวนขวายหาทางปรับปรุงแก้ไขเพื่อประโยชน์ของตน. เมื่อแก้ไขได้ ปัญหาและข้อขัดข้องต่าง ๆ ทั้งในหน้าที่การงานและในชีวิตก็จะลดน้อยลงและหมดไป อำนวยโอกาสให้ปฏิบัติกิจการงานทุกอย่างได้เต็มความรู้ความสามารถ ข้อสำคัญในการสำรวจตัวเองก็จะต้องไม่คิดเข้าข้างตน หากพยายามฝึกหัดทำความดีความเห็นของตนให้เที่ยงตรงเป็นกลาง ตั้งใจวิเคราะห์วิจารณ์และวินิจฉัยกรณีต่างๆ ด้วยความละเอียดรอบคอบ ประกอบด้วยเหตุผล หลักวิชาและความสุจริตจริงใจ ซึ่งเมื่อท่านหมั่นฝึกอบรมให้เกิดเป็นนิสัย ก็จะเป็นผู้รู้ประมาณตัวประมาณสถานการณ์ได้อย่างแท้จริง และสามารถทำตัวให้เป็นที่ยอมรับเชื่อถือในวงงานและวงสังคมได้อย่างกว้างขวาง

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนมีความสมบูรณ์ด้วยพละทานมัย สติปัญญา และความรู้ลึกซึ้งที่ชอบธรรม เพื่อสามารถนำความสุขความเจริญมาสู่ตนและส่วนรวมได้ต่อไป.

¹²⁶ พระราชโฆวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 12 (วันที่ 2)

¹²⁷ คุณสมบัติของบัณฑิตประการที่ 4 คือ “การรู้จักสำรวจตัวเอง”

สำเนา

พระราชโฆษาท¹²⁸

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ประจำปีการศึกษา 2528
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันอังคาร ที่ 23 ธันวาคม 2529 (เวลาเช้า)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง อีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความยินดีกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ด้วยเรื่องต่าง ๆ ต่อเนื่องกันมารวมสี่ครั้งแล้ว และจะกล่าวต่อไปตามลำดับ. ขอให้ทุกคนติดตามรับทราบให้ครบทุกตอนด้วย. เรื่องที่กล่าวแล้ว คือเรื่องการรู้จักใช้เวลาอย่างบัณฑิต เรื่องการรู้จักหาความสุขด้วยการทำงานที่ตนถนัด เรื่องการฝึกตนให้สามารถทำงานได้หลายอย่างหลายลักษณะ เรื่องการรู้จักพิจารณาคุณค่าที่แท้จริงของบุคคลและสิ่งต่าง ๆ และเรื่องการรู้จักสำรวจตนเอง เพื่อปรับปรุงแก้ไขความบกพร่อง.

¹²⁹ครั้งนี้ จะกล่าวถึงคุณสมบัติสำคัญของบัณฑิตอีกเรื่องหนึ่ง คือการเป็นผู้มีใจเปิดกว้าง รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น. ขอนี้อธิบายได้ว่า คนทุกคนย่อมมีสติปัญญาที่จะคิดต่าง ๆ กันไปตามพื้นฐานความรู้และแนวความสนใจของตน เรื่องที่คนหนึ่งมองเห็น อีกคนหนึ่งอาจมองไม่เห็นก็ได้. ปัญหาที่คนคนเดียวมองไม่เห็น หรือแก้ไขไม่ตก จึงควรพิจารณาแก้ไขด้วยการช่วยกันคิด ผู้ฉลาดพึงทำความคิดเห็นให้เปิดกว้าง และยินดีเข้าร่วมคิดร่วมปฏิบัติงานกับคนอื่น ๆ เท่ากับเป็นการระดมสติปัญญาและประสบการณ์ของคนหลายคนเข้าด้วยกัน ซึ่งย่อมจะอำนวยผลได้สมบูรณ์ทุกแง่มุม. การเป็นผู้มีใจเปิดกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นนี้ นอกจากจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่การปฏิบัติงานแล้ว ยังเป็นมารยาทอันงามที่จะเชิดชูตนให้ดีเด่นเป็นที่นิยมนยกย่องด้วย จึงขอให้บัณฑิตพยายามฝึกฝนตนเองให้เป็นผู้รับฟังที่ดีและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่นให้เป็นปรกติวิสัย.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนมีจิตใจเข้มแข็ง มีพลานามัยสมบูรณ์ มีสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ ควบคู่กันกับความมีคุณธรรม สามารถนำความสุขความเจริญมาสู่ตนและส่วนรวมได้ตลอดไป.

¹²⁸ พระราชโฆษาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 12 (วันที่ 3)

¹²⁹ คุณสมบัติของบัณฑิตประการที่ 5 คือ “การเป็นผู้มีใจเปิดกว้าง รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น”

สำเนา

พระราชโฆวาท¹³⁰

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ประจำปีการศึกษา 2528
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันอังคาร ที่ 23 ธันวาคม 2529 (เวลาบ่าย)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง อีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความยินดีกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ด้วยเรื่องต่างๆ ติดต่อกันมาห้าคราว และจะกล่าวเรื่องอื่นต่อไปตามลำดับ. ขอให้ทุกคนติดตามรับทราบให้ครบถ้วนทุกตอนด้วย. เรื่องที่ได้กล่าวแล้ว คือเรื่องการใช้เวลาอย่างบัณฑิต การฝึกนิสัยให้มีความสนใจกว้างขวาง การรู้จักพิจารณาคุณค่าที่แท้จริงของบุคคลและสิ่งต่าง ๆ การสำรวจตนเองเพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง และการเป็นผู้มีใจเปิดกว้าง ยินยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น. ครั้งนี้จะกล่าวถึงความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี.

ในฐานะที่ทุกท่านเป็นผู้มีการศึกษา ต่อไป คงจะมีหน้าที่การทำงานที่กว้างขวาง และจำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับคนจำนวนมาก การเกี่ยวข้องกันระหว่างบุคคล ต้องอาศัยความเข้าใจที่ดีต่อกันเป็นพื้นฐานสำคัญ. หากทุกฝ่ายมีความเข้าใจดีต่อกัน การร่วมมือประสานงานกันย่อมจะเป็นไปโดยสะดวกราบรื่น และเป็นผลดีแก่การปฏิบัติงานโดยส่วนรวม. การเข้าใจกันดังกล่าว อาจแบ่งได้เป็นสองอย่าง คือตัวเราเข้าใจคนอื่นอย่างหนึ่ง กับคนอื่นเข้าใจเราก็คืออย่างหนึ่ง. ¹³¹ผู้มีสติปัญญาต้องพยายามสร้างความเข้าใจและความรู้สึกที่ดีต่อผู้อื่นอยู่เสมอ และพึงตระหนักว่าผู้อื่นมีเจตนาดีในการสร้างสรรค์เช่นเดียวกับเรา. ถ้าทุกฝ่ายทุกคนพยายามสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันให้แน่นแฟ้น จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่การแก้ปัญหาของบ้านเมืองในยามนี้.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้ผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคนมีกำลังใจ กำลังกายเข้มแข็ง มีสติปัญญาเฉียบแหลม มั่นคงในสุจริตธรรมความจริงใจ และประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานทุกประการตามที่ปรารถนา.

¹³⁰ พระราชโฆวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 12 (วันที่ 3)

¹³¹ คุณสมบัติของบัณฑิตประการที่ 6 คือ “การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีโดยพยายามเข้าใจผู้อื่น”

สำเนา

พระราชโฆวาท¹³²

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ประจำปีการศึกษา 2528
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพุธ ที่ 24 ธันวาคม 2529 (เวลาเช้า)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง อีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความยินดีกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ถึงเรื่องต่างๆ ติดต่อกันมารวมหกครั้งแล้ว. อยากจะให้ทุกคนติดตามรับทราบให้ครบทุกตอน ทั้งที่กล่าวแล้วและที่จะกล่าวต่อไป. เรื่องที่กล่าวแล้วคือ เรื่องการรู้จักใช้เวลา การฝึกตนให้สามารถทำงานได้หลายๆ อย่าง การรู้จักคุณค่าที่แท้ของบุคคลและสิ่งต่างๆ การสำรวจตนเองเพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง การรับฟังความคิดของผู้อื่น และการพยายามเข้าใจผู้อื่น ¹³³วันนี้จะกล่าวถึงเรื่องการไม่เอาตัวรอดลำพังตน.

สังคมทุกวันนี้เป็นสังคมที่เติบโตรวดเร็วจำนวนคนเพิ่มขึ้นมากปริมาณความต้องการด้านต่างๆ จึงเพิ่มตามขึ้นไปด้วย. ทำให้ต้องแข่งขันกันอย่างเต็มที่ในการประกอบอาชีพ และเกิดปัญหาในการดำรงชีพขึ้นแก่คนส่วนใหญ่. การแก้ปัญหาทั้งนี้ บางคนก็ใช้วิธีฉกฉวยโอกาสอย่างไม่ชอบธรรม บางคนก็ใช้วิธีเอาเปรียบเบียดบัง เบียดเบียน ช่มชู้บีบบั่นเอาเปรียบผู้อื่นมากกว่า โดยปราศจากความเมตตาเห็นใจ เพราะมีความเห็นแก่ตัวเป็นที่ตั้ง. วิธีแก้ปัญหามาตามแนวทางดังกล่าว ถึงอาจทำให้เกิดความมั่งคั่ง และมีอำนาจฟุ้งเฟื่องต่างๆ ได้แต่เป็นการทำลายความมั่นคงของส่วนรวมและบ้านเมืองอย่างร้ายกาจ. ไม่ทราบว่าคุณเหล่านั้น ซึ่งก็เป็นส่วนหนึ่งของส่วนรวม จะรอดพ้นจากการบ่อนทำลายของตนเองได้อย่างไร. บัณฑิตควรมุ่งคิดแก้ทั้งปัญหาของตนเองและของส่วนรวมไปพร้อมกัน ด้วยสติปัญญาความฉลาดรู้คิด ความเล็งเห็นประโยชน์ที่แท้และยั่งยืนประกอบด้วยความเมตตาปรารถนาดีต่อผู้อื่นนอกจากตัวเองให้กว้างไกลไปมาก ๆ จึงจะเป็นการแก้ปัญหาก็ถูกต้องได้ผล ที่จะสามารถช่วยตัวช่วยผู้อื่นให้หลุดพ้นปัญหา และนำพาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไปได้.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนมีพลานามัยสมบูรณ์ มีจิตใจผ่องแผ้วแจ่มใส มีโอกาสอันงดงามที่จะกระทำความดีความเจริญแก่ตนเองและสังคมอันเป็นที่พึงอาศัย.

¹³² พระราชโฆวาทแก่บัณฑิต นร. รุ่นที่ 12 (วันที่ 4)

¹³³ คุณสมบัติของบัณฑิตประการที่ 7 คือ “การไม่เอาตัวรอดลำพังตน”

สำเนา

พระราชโฆวาท¹³⁴

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ประจำปีการศึกษา 2528
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพุธ ที่ 24 ธันวาคม 2529 (เวลาบ่าย)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง อีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความยินดีกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ถึงเรื่องต่างๆ ต่อเนื่องกันมาเจ็ดครั้งแล้ว. อยากจะขอให้ทุกคนติดตามรับทราบให้ครบทุกตอน ทั้งที่กล่าวแล้วและที่จะกล่าวต่อไป. เรื่องที่กล่าวแล้วคือ เรื่องการรู้จักใช้เวลา การฝึกหัดให้สามารถทำงานได้กว้างขวางหลายลักษณะ การรู้จักคุณค่าที่แท้จริงของบุคคลและสิ่งต่างๆ การสำรวจตนเองเพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง การรับฟังความคิดของผู้อื่น และการไม่เอาตัวรอดลำพังตน. ครั้งนี้ จะกล่าวถึง “การทำประโยชน์เพื่อตนเองและส่วนรวม”

สังคมดำรงอยู่ได้ด้วยการทำประโยชน์เกื้อกูลกัน. ดังนั้น เมื่อทุกคนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม จึงเป็นทั้งผู้รับประโยชน์และผู้ให้ประโยชน์¹³⁵ ในฐานะที่บัณฑิตเป็นผู้ได้รับการศึกษาพัฒนาตนเองดีแล้ว จะต้องประพฤติตนเป็นผู้ให้และผู้รับที่ดี ให้เป็นแบบอย่างแก่คนในสังคมได้กล่าวเฉพาะการทำหน้าที่ผู้ให้ท่านจะต้องทำงานทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมด้วยความบริสุทธิ์ใจโดยไม่หวังหรือเรียกร้องผลตอบแทนที่ไม่สมควรใดๆ จากส่วนรวม. นอกจากนั้น จะต้องเข้าใจและระลึกอยู่เสมอว่า เมื่อทุกคนได้ร่วมมือร่วมใจกันทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมแล้ว ประโยชน์นั้นย่อมสะท้อนกลับมาสู่ผู้ทำประโยชน์อย่างแน่นอน และผลสะท้อนย่อมเป็นไปเองตามธรรมดาไม่ต้องเรียกร้องหาแต่ประการใด.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนมีจิตใจเข้มแข็ง มีพลานามัยสมบูรณ์ ตั้งมั่นในคุณธรรม มีความรับผิดชอบและเห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวม เพื่อสามารถรวมกำลังกันสร้างสรรค์ความเจริญมั่นคงและความผาสุกสวัสดิ์ ให้บังเกิดขึ้นในบ้านเมืองที่ยั่งยืนตลอดไป.

¹³⁴ พระราชโฆวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 12 (วันที่ 5)

¹³⁵ คุณสมบัติของบัณฑิตประการที่ 8 คือ “การทำประโยชน์เพื่อตนเองและส่วนรวม โดยประพฤติตนเป็นผู้ให้และผู้รับที่ดี เป็นแบบอย่าง

สำเนา

พระราชโฆวาท¹³⁶

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ประจำปีการศึกษา 2528
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ 25 ธันวาคม 2529 (เวลาเช้า)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง อีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความยินดีกับบัณฑิตทุกคน ที่ประสบความสำเร็จในการศึกษา.

ข้าพเจ้าได้พูดคุยกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ถึงเรื่องต่าง ๆ ต่อเนื่องกันมาหลายครั้ง. ยอยากจะขอให้ทุกคนติดตามรับทราบให้ครบทุกตอน. เรื่องที่พูดแล้วคือ เรื่องการรู้จักใช้เวลา การฝึกหัดให้สามารถทำงานได้กว้างขวางหลายลักษณะ การรู้จักคุณค่าของบุคคลและสิ่งต่าง ๆ การสำรวจตนเองเพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง การรับฟังความคิดของผู้อื่น การพยายามเข้าใจผู้อื่น การไม่คิดเอาตัวรอด และการทำประโยชน์เพื่อตนเองเพื่อส่วนรวม ¹³⁷ครั้งนี้ จะกล่าวถึงความมีเมตตา

เมตตามีความหมายอีกนัยหนึ่งว่าความรัก ซึ่งเป็นความรักที่หมดจดสะอาด ไม่เคลือบแฝงด้วยความเห็นแก่ตัว เอาเปรียบ หรือหวังผลตอบแทน มีจุดหมายที่จะเกื้อกูลแผ่แผ่แก่บุคคลทั่วไปด้วยความปรารถนาดี. ดังนี้ ความเมตตาจึงเป็นคุณค่าอย่างยิ่งในการสร้างเสริมความรู้สึที่ดีที่ประณีต และทัศนคติที่ดีที่กว้างขวางในบุคคล. ผู้ที่จะฝึกฝนให้เกิดเมตตาหรือความรักที่สะอาดหมดจดดังกล่าว ต้องเริ่มต้นด้วยการลดความห่วงใยตนเองให้น้อยลง พยายามมองผู้อื่นและส่วนรวมด้วยความปรารถนาดีอยู่เสมอให้เป็นนิสัย. ในที่สุดก็จะสามารถรักคนอื่นรักบ้านเมืองและรักมวลมนุษยชาติได้อย่างบริสุทธิ์ใจ. บุคคลผู้ปลูกฝังความเมตตาให้ออกงามในตนเองได้แล้ว จะอยู่ด้วยกันและปฏิบัติงานร่วมกันได้ด้วยความสามัคคีกลมเกลียวโดยสมานฉันท์ ทำให้งานส่วนรวมของชาติดำเนินก้าวหน้าไปอย่างราบรื่น และบรรลุผลสมบูรณ์ทุก ๆ ประการ.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนมีพละทานมัยสมบูรณ์ มีจิตใจเข้มแข็ง ประกอบด้วยความสุจริตและความเมตตาปรารถนาดีต่อคนทุกคน เพื่อสามารถนำความสุขความเจริญมาสู่ตนเองและส่วนรวมได้ตามที่มุ่งปรารถนา.

¹³⁶ พระราชโฆวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 12 (วันที่ 5)

¹³⁷ คุณสมบัติของบัณฑิตประการที่ 9 คือ “ความมีเมตตา”

สำเนา

พระราชโฆวาท¹³⁸

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ประจำปีการศึกษา 2528
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ 25 ธันวาคม 2529 (เวลาบ่าย)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง อีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความยินดีกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษา

ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ต่อเนื่องกันมาเก้าครั้งแล้ว. อยากจะให้ทุกคนติดตามรับทราบให้ตลอด ทั้งที่ได้พูดแล้วและที่จะพูดต่อไป. เรื่องที่พูดแล้วคือ เรื่องการรู้จักใช้เวลา การสนใจทำงานให้ได้กว้างขวาง การรู้คุณค่าของบุคคลและสิ่งต่างๆ การสำรวจและปรับปรุงตนเอง การรับฟังความคิดของผู้อื่น การพยายามเข้าใจผู้อื่น การไม่คิดเอาตัวรอดลำพังคนเดียวการสร้างประโยชน์ตนประโยชน์ส่วนรวม และการฝึกให้มีเมตตาจิต. ครั้งนี้ จะพูดถึง ¹³⁹“ความรับผิดชอบของบุคคลต่อสังคมและประเทศชาติ.”

ทุกท่านย่อมทราบดีว่าสังคมและประเทศชาติเป็นที่อาศัยพึ่งพิงของบุคคล. บุคคลจะมีความสุขได้ต่อเมื่อสังคมนั้นมั่นคง ร่มเย็น และไร้ปัญหา. เพื่อประโยชน์สุขนั้น บุคคลมีหน้าที่ต้องปฏิบัติต่อสังคม คือต้องดูแลป้องกันอันตรายและช่วยแก้ปัญหาด้วยกันอย่างจริงจัง โดยไม่ถือว่า เป็นงานของผู้อื่นผู้นี้ แล้วนั่งดูคายอยู่. โดยเฉพาะผู้ที่มีการศึกษาสูงเป็นบัณฑิต ยิ่งต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น เพราะแต่ละคนย่อมเป็นความหวังสำคัญของสังคม ในการที่จะเป็นผู้นำวิทยาการมาใช้แก้ปัญหาต่างๆ ให้คลี่คลายบรรเทาลงด้วยดี. การช่วยเหลือสังคมและประเทศชาติ ดังกล่าวนั้น มิได้หมายความว่า จะต้องทุ่มเทกำลังกายกำลังทรัพย์เสมอไปบางครั้งเพียงแต่ใช้สติปัญญาความคิดพิจารณาแก้ปัญหา และให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้มีหน้าที่ปฏิบัติโดยตรง ก็ถือว่าบัณฑิตแต่ละคนได้ทำหน้าที่ส่วนสำคัญของตนโดยสมบูรณ์แล้ว.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนมีกำลังกาย กำลังใจ เพียบพร้อมด้วยสติปัญญาและคุณธรรม มีความรู้สึกสำนึกที่ดีงาม และร่วมรับผิดชอบต่อบ้านเมืองอย่างเต็มที่ เพื่อความเจริญผาสุกของสังคมและประเทศชาติสืบไป.

¹³⁸ พระราชโฆวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 12 (วันที่ 5)

¹³⁹ คุณสมบัติของบัณฑิตประการที่ 10 คือ “ความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ โดยการช่วยกันแก้ไขปัญหของสังคม”

สำเนา

พระราชโฆวาท¹⁴⁰

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ประจำปีการศึกษา 2528
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันจันทร์ ที่ 29 ธันวาคม 2529 (เวลาเช้า)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง อีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความยินดีกับบัณฑิตทุกคนที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษา.

ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ถึงเรื่องต่าง ๆ ต่อเนื่องกันมาห้าวันแล้ว. ใครจะขอให้ทุกคนติดตามรับทราบให้ตลอด ทั้งที่ได้พูดแล้วและที่จะพูดต่อไป. เรื่องที่พูดแล้วคือเรื่อง การรู้จักใช้เวลา การหัดทำงานให้ได้กว้างขวาง การรู้จักค่าที่แท้จริงของบุคคลและสิ่งต่าง ๆ การสำรวจและปรับปรุงตนเอง การรับฟังความคิดของผู้อื่น การพยายามเข้าใจผู้อื่น การไม่คิดเอาตัวรอดลำพังคนเดียว การรู้จักประโยชน์ตนและประโยชน์ส่วนรวม ความมีเมตตา และการแก้ปัญหาวันนี้ ¹⁴¹จะกล่าวถึง “การยึดมั่นในอุดมการณ์”

สมัยนี้มีการพูดถึงการยึดมั่นในอุดมการณ์กันมาก. ไม่ทราบว่าจะเข้าใจความหมายของ คำที่พูดว่าอย่างไร. อุดมการณ์แปลง่าย ๆ ว่าการกระทำที่สูงที่สุด อาจสูงสุดข้างดีข้างเจริญ หรือ สูงสุดข้างชั่วข้างเสื่อมก็ได้. ดังนั้น คนที่ยึดมั่นในอุดมการณ์บางคนจึงเอาตัวไม่รอด และบางคน ก็มีพิษมีภัยอยู่เต็มตัว. ถ้าจะอธิบายตามแบบเก่าๆ การยึดมั่นในอุดมการณ์น่าจะได้แก่การตั้ง สัจจะที่จะประพฤติปฏิบัติตามคติหรือแบบแผนอันใดอันหนึ่งอย่างมั่นคงและยั่งยืน. ในเรื่องตั้ง สัจจะนี้ ท่านสอนให้ตั้งสัจจะแต่ในสิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม หมายความว่าก่อนจะตั้ง สัจจะในสิ่งใด จะต้องพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบ ว่าสิ่งนั้นเป็นประโยชน์และเป็นธรรมแท้จริง เมื่อตั้งสัจจะลงในสิ่งนั้นแล้ว จึงจะเกิดความเจริญสวัสดิ์แก่ตัวได้แน่นอน. จึงขอให้บัณฑิตใหม่นำ ข้อแนะนำนี้ไปถือปฏิบัติ เพื่อความสุขความเจริญและประโยชน์อันยั่งยืนของท่านในภายหน้า.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนมีพลานามัย สมบูรณ์ มีสติปัญญา มีจิตใจแน่วแน่มั่นคง ที่จะกระทำแต่สิ่งที่ดีมีประโยชน์สำหรับคนสำหรับ ชาติบ้านเมืองต่อไป.

¹⁴⁰ พระราชโฆวาทแก่บัณฑิต มว. รุ่นที่ 12 (วันที่ 6)

¹⁴¹ คุณสมบัติของบัณฑิตประการที่ 11 คือ “การยึดมั่นในอุดมการณ์ ซึ่งได้แก่การตั้งสัจจะ”

พระราชโฆวาท¹⁴²

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ประจำปีการศึกษา 2528

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันจันทร์ ที่ 29 ธันวาคม 2529 (เวลาบ่าย)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง อีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความยินดีกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ถึงเรื่องต่างๆ ต่อเนื่องกันมา 11 ครั้ง. อยากจะขอให้ทุกคนติดตามรับทราบให้ครบทุกตอน. เรื่องที่พูดแล้วคือ การรู้จักใช้เวลาการหัดทำการทำงาน ให้ได้กว้างขวาง การรู้จักคุณค่าที่แท้จริงของบุคคลและสิ่งต่างๆ การสำรวจและปรับปรุงตนเอง การรับฟังความคิดของผู้อื่น การพยายามเข้าใจผู้อื่น การไม่เอาตัวรอดเฉพาะตัวคนเดียว การรู้จักประโยชน์ตนและประโยชน์ส่วนรวม การมีเมตตาปรารถนาดีต่อผู้อื่น การพิจารณาแก้ปัญหาสังคม และการยึดมั่นในอุดมการณ์. ครั้งนี้ จะพูดถึง ¹⁴³การชักนำผู้อื่นให้กระทำความดี.

บัณฑิตทั้งหลายได้ชื่อว่าเป็นนักศึกษาสูง และได้รับการฝึกหัดอบรมแล้วเป็นอย่างดีสมควรอย่างยิ่งที่จะประพฤติปฏิบัติตนให้สมกับภูมิปัญญาและภูมิธรรมของตน. อย่างน้อยก็ประพฤติตนเป็นคนสุจริตแข็งแรงขันให้เป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่น. พร้อมกับพยายามน้อมนำบุคคลเหล่านั้นให้เลิกละการกระทำความประพฤติไม่ถูกต้องต่างๆ ที่เคยทำมา. การที่บัณฑิตต้องทำตัวให้เป็นอย่างนี้ ก็เพราะคนทั่วไปมักยกย่องนับถือบัณฑิตว่าเป็นผู้รู้ผู้ฉลาด. ความประพฤติของบัณฑิตจึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนในสังคมอย่างมาก. หากบัณฑิตประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและช่วยชักนำไปในทางที่ดีแล้ว ย่อมมีน้ำหนัก ชักจูงคนให้ปฏิบัติตามได้ดีที่สุด. บัณฑิตจึงควรศึกษาให้เห็นค่าของความเป็นผู้นำของตน แล้วเอาใจใส่ปฏิบัติตนปฏิบัติงานให้สมฐานะหน้าที่ของตนให้ครบถ้วน.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้ผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคนมีพลานามัยสมบูรณ์ มีสติปัญญา มีความเป็นผู้นำที่ดีโดยสมบูรณ์ เพื่อสามารถสร้างเสริมประโยชน์สุขและความมั่นคงในสังคมให้เพิ่มพูนยิ่งขึ้นไป.

¹⁴² พระราชโฆวาทแก่บัณฑิต มร. วันที่ 12 (วันที่ 6)

¹⁴³ คุณสมบัติของบัณฑิตประการที่ 12 คือ “การชักนำผู้อื่นให้กระทำความดี” โดยบัณฑิตเป็นแบบอย่าง

สำเนา

พระราชโฆวาท¹⁴⁴

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ประจำปีการศึกษา 2528
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันอังคาร ที่ 30 ธันวาคม 2529 (เวลาเช้า)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง อีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความยินดีกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษา.

ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ถึงเรื่องต่างๆ ต่อเนื่องกันมา 12 ครั้ง. อยากจะให้ทุกคนติดตามรับทราบให้ครบ. เรื่องที่พูดแล้วคือการรู้จักใช้เวลา การฝึกหัดให้ทำงานได้กว้างขวาง การรู้จักคุณค่าที่แท้จริงของบุคคลและสิ่งต่างๆ การสำรวจและปรับปรุงตนเอง การไม่เอาตัวรอด เฉพาะตัวคนเดียว การรู้จักประโยชน์คนประโยชน์ผู้อื่น การรู้จักแผ่เมตตาปรารถนาดี การรู้จักพิจารณาแก้ปัญหาที่ยึดมั่นในอุดมการณ์และการนำผู้อื่นในทางดี. ครั้งนี้จะกล่าวถึง “การครองสติ.”¹⁴⁵

โดยปรกติธรรมดา บุคคลย่อมรู้จักของความดีและความถูกต้อง ทั้งยอมใฝ่ใจที่จะประพฤติปฏิบัติในทางที่ถูกต้องที่ควร แต่ก็ยังปรากฏว่ามีผู้กระทำผิดหรือปฏิบัติไม่ถูกต้องอยู่เสมอ. เหตุสำคัญที่ทำให้ประพฤติผิดได้แก่ความขาดสติ ความระลึกรู้ตัว อันเป็นต้นเหตุให้บุคคลเกิดความพลั้งพลาดหรือปลั้งเปลอด้วระงับใจไว้ไม่ได้ ฉะนั้น การครองสติจึงเป็นเรื่องสำคัญมากสำหรับคนทุกคน การครองสติได้ตลอดเวลาช่วยให้สามารถหยุดคิดพิจารณาก่อนตัดสินใจทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดลงไป. ทั้งช่วยยับยั้งใจที่วู่วามเร้าร้อนมิให้ด่วนกระทำการที่ไม่ถูกไม่ควร. บัณฑิตเป็นผู้มีการศึกษาอบรมมาแล้วเป็นอย่างดี ควรทราบตระหนักถึงคุณของการรู้จักครองสติและควรพยายามฝึกฝนการครองสติให้มากเป็นพิเศษ.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนมีกำลังกาย กำลังสติปัญญา และกำลังใจเข้มแข็ง สามารถควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติแต่ในความดีความเจริญอยู่ตลอดเวลา เพื่อจักได้ประสบความสำเร็จ ความก้าวหน้า และความสวัสดิภาพแก่ตนทุกประการ ตามที่ปรารถนา.

¹⁴⁴ พระราชโฆวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 12 (วันที่ 7)

¹⁴⁵ คุณสมบัติของบัณฑิตประการที่ 13 คือ “การครองสติ”

สำเนา

พระราชโฆวาท¹⁴⁶

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ประจำปีการศึกษา 2528
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันอังคาร ที่ 30 ธันวาคม 2529 (เวลาบ่าย)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ประจำปีนี้. ขอแสดงความยินดีกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษา.

ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ถึงเรื่องต่าง ๆ ต่อเนื่องกันมา 13 ครั้ง. อยากจะให้ทุกคนติดตามรับทราบให้ครบทุกครั้ง. ครั้งนี้¹⁴⁷ จะกล่าวถึงการดำรงตนเป็นนักศึกษาตลอดชีวิต.

ถ้าเรารู้ว่าทุกคนต้องเรียนรู้อยู่เสมอแล้ว การศึกษาที่ท่านทั้งหลายได้ผ่านมา ก็นับว่าเป็นขั้นหนึ่งตอนหนึ่งของการศึกษาในชีวิต ซึ่งจะต้องดำเนินต่อไปอีกมาก และการที่ทุกคนจะนำวิชาความรู้ไปปฏิบัติงานนั้นก็คือการเรียนรู้ขั้นต่อไปนั่นเอง. ในเรื่องนี้ ท่านจำเป็นจะต้องทราบให้ชัดแต่เบื้องต้นว่า การที่จะศึกษาหรือเรียนรู้ได้ลึกซึ้งเพียงใด และจะนำไปทำประโยชน์ได้มากน้อยเพียงไหน ย่อมขึ้นอยู่กับ การปฏิบัติงานปฏิบัติตัวของท่านเองเป็นสำคัญ. เพราะฉะนั้น เมื่อทุกคนได้รับการศึกษาที่ดีเป็นรากฐานอันมั่นคงอยู่แล้ว จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะได้ตั้งใจให้แน่วแน่ และอุทิศหาพยายามให้เต็มกำลัง ที่จะนำเอาวิชาการพร้อมทั้งสติปัญญาความสามารถที่มีอยู่ ไปใช้ปฏิบัติในทางที่เป็นคุณ เป็นประโยชน์ เป็นความก้าวหน้า หลีกเลียงสิ่งที่จะเป็นโทษเป็นความเสื่อมเสียให้ได้ทุกอย่าง. ท่านทั้งหลายก็จักได้รับผลตอบแทนที่ดีมีค่า ที่จะนำพาตนให้มีความเจริญมั่นคง มีชีวิตที่ผาสุก ทั้งจักสามารถสร้างสรรค์จรโลงชาติบ้านเมืองของเราให้ดำรงความวัฒนาถาวรอยู่ได้ตลอดไป.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนและผู้ร่วมประชุมในที่นี้สมบูรณ์ด้วยพลานามัย สติปัญญา และคุณธรรม เป็นกำลังในการพัฒนาประเทศชาติ สามารถนำความสุขความเจริญมาสู่ตนเองและส่วนรวมได้ตามที่ปรารถนาทุกประการ.

¹⁴⁶ พระราชโฆวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 12 (วันที่ 7)

¹⁴⁷ คุณสมบัติของบัณฑิตประการที่ 14 คือ “การดำรงตนเป็นนักศึกษาตลอดชีวิต”

ตำนาน

พระราชโฆวาท

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันอังคาร ที่ 5 มกราคม 2531 (ภาคเช้า)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ประจำปีนี้. ข้าพเจ้ายินดีที่ได้ทราบรายงานว่ากิจการทุก ๆ ด้านของมหาวิทยาลัยเจริญก้าวหน้า และขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุก ๆ คน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

¹⁴⁸ปีนี้ข้าพเจ้าตั้งใจว่าจะขอพระราชทานอัญเชิญสุภายิตโสฬสไตรยางศ์ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชนิพนธ์ไว้ มาก่่าวขยายความแก่ท่านทั้งหลาย สุภายิตโสฬสไตรยางศ์นั้นมี 16 หัวข้อ. แต่ละหัวข้อกล่าวด้วยสิ่งที่เป็นคุณหรือเป็นโทษสามสิ่งล้วนเป็นสิ่งที่บัณฑิตควรแสวงศึกษาไว้เป็นแนวทางจัดทุกข์ และช่วยให้บรรลุถึงความสุขสวัสดิ์ พร้อมทั้งความสำเร็จและความเจริญ. จะอธิบายครั้งละหัวข้อติดต่อกัน 16 ครั้ง. จึงต้องขอให้แต่ละคนติดตามกันเองให้ครบ. วันนี้จะกล่าวถึง ¹⁴⁹หัวข้อแรก คือสิ่งควรรัก 3 ประการ ได้แก่ความกล้า ความสุภาพ และความเมตตารักใคร่.

ความกล้า ความสุภาพ และความเมตตา เป็นคุณสมบัติสำคัญแท้จริงที่บ่งบอกถึงความเป็นบัณฑิต ความกล้าหมายถึงความอาจหาญที่จะคิด จะพูด จะทำสิ่งที่ถูก ในทางที่สุจริตจริงใจ เพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์และความเจริญให้เกิดแก่ตนแก่ส่วนรวม ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้บุคคลเกิดความเข้มแข็งและมั่นใจในการทำคุณความดีทั้งปวง. ความสุภาพหมายถึงความมีกิริยาวาจาที่ประณีตเรียบร้อย ไม่ทู่จริงและหยาบคาย เป็นปัจจัยเชิดชูความเป็นผู้ดีมีการศึกษา และน้อมนำผู้อื่นให้นิยมยินดีในตน. ส่วนความเมตตาปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุขนั้น เป็นปัจจัยสร้างเสริมความผูกพันเป็นมิตรต่อกัน และจรรโลงโลก คือสังคมให้ผาสุกสงบ สามข้อนี้เป็นคุณธรรมทำให้เกิดความดี ความเจริญ และความร่มเย็นมั่นคงโดยแท้ จึงเป็นสิ่งที่บัณฑิตผู้มีการศึกษาอบรมดีแล้วควรรัก กับทั้งถนอมรักษาไว้อย่างยิ่งตลอดทุกเมื่อไป.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่เข้มแข็งสมบูรณ์ด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังปัญญา สามารถปฏิบัติหน้าที่การงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อความสุขความสำเร็จ และความเจริญมั่นคงในชีวิต และขอให้ทุก ๆ ท่านที่มาชุมนุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

¹⁴⁸ พระราชโฆวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 13 (วันที่ 1) อัญเชิญสุภายิตโสฬสไตรยางศ์ บทพระราชนิพนธ์ ต้นเกล้า รัชกาลที่ 5 มาอธิบายแก่บัณฑิตว่า เป็นคุณสมบัติของบัณฑิตอีกส่วนหนึ่งที่จะขาดเสียมิได้

¹⁴⁹ หัวข้อแรก คือ สิ่งควรรัก 3 ประการอันเป็นคุณสมบัติของบัณฑิต

สำเนา

พระราชโองการ¹⁵⁰

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันอังคาร ที่ 5 มกราคม 2531 (ภาคบ่าย)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงประจำปีนี้ ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุก ๆ คน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

เมื่อเช้าข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ถึงสิ่งที่บัณฑิตควรรัก 3 ประการ คือ ความกล้า ความสุภาพ และความเมตตาต่อกัน ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งเสริมความเป็นบัณฑิตให้เด่นชัด และสร้างเสริมความดี ความเจริญ ความมั่นคงร่มเย็น ให้เกิดขึ้นทั้งแก่บุคคลและส่วนรวม.

¹⁵¹ตอนนี้จะกล่าวถึงสามสิ่งที่ควรชม คือ อำนาจปัญญา เกียรติยศ และมารยาทที่ดี อันเป็นคุณสมบัติสำหรับบัณฑิตอีกส่วนหนึ่ง ซึ่งจะขาดมิได้. อำนาจปัญญานั้น คือความแข็งแกร่งของความรู้ ความคิด ความฉลาด ที่บุคคลจะนำมาใช้แก้ไขระงับปัญหา และปฏิบัติหน้าที่การงานทั้งปวงให้ลุล่วงราบรื่น บรรลุผลเป็นประโยชน์และความดีความเจริญ. เกียรติยศ ได้แก่ชื่อเสียงความยิ่งใหญ่ที่เกิดขึ้นด้วยการทำดีประพฤติดีเป็นปัจจัยส่งเสริมให้ได้รับความเชื่อถือไว้วางใจให้ได้ทำการงานสร้างสรรค์ประโยชน์ต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ส่วนมารยาทที่ดีนั้น คือการมีสัมมาการวาจา การรู้จักรักษากิริยาวาจาให้เรียบร้อย รู้จักประพฤติปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามกาลเทศะ และความควรไม่ควร เป็นคุณสมบัติสำคัญที่จะส่งเสริมปัญญาและเกียรติยศให้ยิ่งเด่นและมั่นคงแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น. ดังนี้ อำนาจปัญญา เกียรติยศ และมารยาทที่ดี จึงเป็นสิ่งที่บัณฑิตควรนิยม ทั้งควรปลูกฝังสร้างสมให้สมบูรณ์ขึ้นในตัวทุกๆ ประการ เพื่อความสวัสดิและความเจริญรุ่งเรืองของแต่ละคน.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีกำลังกาย กำลังใจ กำลังความคิด สติปัญญาเข้มแข็งพร้อมมูล เพื่อสามารถรักษาความเป็นบัณฑิตของตนไว้ให้เป็นที่ยกย่องเชิดชูตลอดไป ทั้งให้มีความสุข ความเจริญ และความสวัสดิทุกเมื่อทั่วกัน.

¹⁵⁰ พระราชโองการแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 13 (วันแรก, บ่าย)

¹⁵¹ หัวข้อที่สอง ตามสิ่งที่ควรชม อันเป็นคุณสมบัติของบัณฑิต

สำเนา

พระราชโฆวาท¹⁵²

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพุธ ที่ 6 มกราคม 2531 (ภาคเช้า)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงอีกวาระหนึ่ง เป็นวาระที่สาม. ขอแสดงความยินดีกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

เมื่อวันวาน ข้าพเจ้าได้กล่าวแก่บัณฑิตในที่ประชุมนี้ ถึงคุณสมบัติที่บัณฑิตควรจะมี สามสิ่ง คือ อำนาจปัญญา เกียรติยศ และมารยาทที่ดี ¹⁵³วันนี้ จะกล่าวกับท่านทั้งหลายต่อไป ถึงสิ่งควรเกลียดสามสิ่ง ได้แก่ ความดูร้าย ความหยิ่งกำเริบ และความอกตัญญู

ความดูร้ายเกิดจากใจที่เป็นบาปหยาบคาย แสดงออกให้เห็นเป็นการเพ่งโทษ ให้อาย และทารุณต่อผู้อื่น. ความดูร้ายนอกจากจะเป็นโทษ ทำความเร่าร้อนและขุ่นข้องขัดเคืองแก่ตนเองอยู่ตลอดเวลาแล้ว ยังส่งผลให้ถูกเกลียดชังรังเกียจ และทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อื่นมากมายด้วย นับตั้งแต่ผู้ใกล้ชิด ครอบครัว ตลอดถึงสังคมและประเทศชาติโดยส่วนรวม. เรียกว่าไม่มีผลดีหรือมีประโยชน์แก่ผู้ใด กระทั่งตนเอง แม้แต่น้อยนิด ความหยิ่งกำเริบเป็นสิ่งที่มิโทษอย่างยิ่ง เพราะทำให้บุคคลเป็นคนบอดคนหลง ไม่รู้จักที่สูงที่ต่ำ ถือตนว่าเป็นใหญ่ ไม่ยอมรู้เห็น ไม่ยอมรับนับถือความดีของผู้อื่น. ความหยิ่งกำเริบนั้นนอกจากจะทำให้หลงตัวแล้วยังทำให้เป็นที่เกลียดชัง หาผู้ใดเป็นมิตรเกื้อกูลตนมิได้. ส่วนความอกตัญญูไม่รู้คุณค่าคุณนนั้น เป็นเครื่องบ่งบอกความเป็นคนชั่ว ผู้ใดเป็นคนอกตัญญู ผู้นั้นเสมือนถูกสาปแช่ง มิให้มีใครอุ้มชูอุปการะ เหตุเพราะมีพิษมีภัยร้ายแรงจวบจรดพิภพ. ดังนั้น ความดูร้ายก็ดี ความหยิ่งกำเริบก็ดี ความอกตัญญูก็ดี สามสิ่งนี้บัณฑิตทั้งหลายพึงเกลียดกลัวให้มาก อย่าปล่อยให้มันขึ้นเจริญขึ้นในตนเป็นอันตรายชั่วชีวิต เพราะเป็นอุปมงคลต้นเหตุ ที่ปิดกั้นความสุข ความดี ความเจริญทุกสิ่งไว้ทั้งหมด.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนประสบความสำเร็จ ความสำเร็จ พร้อมทั้งความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตทุกๆ ประการ และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์ดีจงทั่วกัน.

¹⁵² พระราชโฆวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 13 (วันที่ 2) กล่าวถึงคุณสมบัติของบัณฑิต

¹⁵³ หัวข้อที่สาม “สิ่งที่ควรเกลียดสามสิ่ง” อันได้แก่ ความดูร้าย ความหยิ่งกำเริบ และความอกตัญญู

สำเนา

พระราโชวาท¹⁵⁴

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพุธ ที่ 6 มกราคม 2531 (ภาคบ่าย)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงในวันนี้ เป็นวาระที่ดี ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

ในภาคเช้า ข้าพเจ้าได้กล่าวถึงสิ่งที่บัณฑิตควรเกลียด 3 สิ่ง ได้แก่ ความดูร้าย ความหยิ่งกำเริบ และความอกตัญญู ได้กล่าวย้ำด้วยว่าทั้งสามสิ่งนี้มีโทษร้ายกาจ บัณฑิตทั้งหลายอย่าปล่อยให้เกิดขึ้น และเจริญขึ้นในตนเป็นอันขาด.¹⁵⁵ ในภาคนี้ จะกล่าวกับท่านทั้งหลายถึงสิ่งควรระวังเกิดขึ้น 3 ประการ คือ ความชั่ว มารยา และริษยา.

ความชั่วเป็นสมบัติของทรชน. บุคคลที่มีความชั่ว ย่อมมีกายวาจาใจเป็นอกุศล แปรเปื้อนต่างพร้อยขาดจากหิริและโอตตัมปะ สามารถประกอบการอันเป็นทุจริต เป็นโทษ เป็นการให้ร้ายแก่ผู้อื่นได้ อย่างไม่กระดากอายสะทกสะท้านตามจิตใจที่ชั่วของตน. นับเป็นบุคคลที่เป็นภัย และเป็นผู้ขัดขวางทำลายความเจริญและความสงบสุขอย่างยิ่ง. มารยานั้น คือความเสแสร้งแก้งัดบิดเบือนหรือปิดบังความจริงอย่างหนึ่ง ให้ผู้อื่นเข้าใจผิดว่าเป็นอีกอย่างหนึ่ง ด้วยความประสงค์ร้าย หรือเพื่อให้สำเร็จประโยชน์ของตน โดยไม่คำนึงถึงความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น. เป็นสมบัติอีกอย่างหนึ่งที่ทรชนมักครอบครองไว้ในตัว. ส่วนริษยา ความเพ่งโทษไม่ยอมให้ผู้อื่นได้ดีนั้น มักปรากฏในบุคคลที่มีใจคับแคบ ปราศจากคุณความดีในตนเอง เทียวพาลเกลียดชัง ขัดขวาง ให้ร้ายคนที่ดีกว่าตนไปทั่ว. จึงอาจกล่าวได้ว่า ความชั่ว มารยาและริษยาสามสิ่งนี้เป็นสิ่งเลวร้ายที่บั่นทอนทำลายความดีความเจริญทุกอย่างของบุคคลอย่างสำคัญ. บัณฑิตทั้งหลายควรระวังเกิด ตีเตียน และหลีกให้ห่างพ้นเสมอทุกเวลา.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนประสบความสำเร็จ พร้อมทั้งความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตทุก ๆ ประการ และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์ตั้งทั่วกัน.

¹⁵⁴ พระบรมราโชวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 13 (วันที่ 2 บ่าย) กล่าวถึงคุณสมบัตินักศึกษาระดับบัณฑิตเพิ่มเติมเป็นครั้งที่ 4

¹⁵⁵ หัวข้อที่ 4 “สิ่งควรระวังเกิดขึ้น 3 ประการ คือ “ความชั่ว มารยา และริษยา”

สำเนา

พระราชโฆษาท¹⁵⁶

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ 7 มกราคม 2531 (ภาคเช้า)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงอีกวาระหนึ่ง. ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

เมื่อวาน ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ถึงสิ่งที่ควรระวังเกิดขึ้น 3 สิ่ง คือ ความชั่วมารยา และความริษยา ซึ่งเป็นเหตุนำมาซึ่งความเดือดร้อนเสียหาย และบัณฑิตทั้งหลายจำต้องหลีกเลี่ยงให้ห่างพ้น วันนี้ จะกล่าวกับท่านทั้งหลาย¹⁵⁷ ถึงสิ่งควรเคารพ 3 ประการ ได้แก่ ศาสนา ยุติธรรม และความประพฤติเป็นประโยชน์ทั่วไปไม่เฉพาะตัวเอง.

ศาสนาทั้งปวงทรงความศักดิ์สิทธิ์อยู่ในตัว เพราะเป็นประมวลแห่งหลักธรรมและคำสอนที่ปราชญ์ผู้เป็นศาสตราบัญญัติไว้สำหรับให้ศึกษาและปฏิบัติฝึกฝน เพื่อกล่อมเกลายบุคคลให้มีความประพฤติดีปฏิบัติชอบ สามารถควบคุมตัวควบคุมใจให้ถูกให้ตรง และดำเนินไปถึงความสุขความเจริญได้ไม่ตกต่ำ. สาธุชนจึงถือว่าศาสนามีคุณแท้ ควรเคารพและยึดถือเป็นแม่บทในการครองชีวิต. ความยุติธรรมก็เป็นสิ่งควรเคารพอีกประการหนึ่งเพราะเป็นปัจจัยสำคัญอันเป็นหลักในการธำรงรักษาความถูกต้อง ความเสมอภาค และความมั่นคงเป็นปรกติสุขในแผ่นดิน. ถ้าบุคคลไม่เคารพความยุติธรรมก็จะเบียดเบียนข่มเหง ละเมิดสิทธิ์ เอารัดเอาเปรียบกันให้เกิดความเดือดร้อนวุ่นวายขึ้นทุกแห่งหน. ส่วนความประพฤติเป็นประโยชน์ทั่วไปไม่เฉพาะตัวเองนั้น เกิดจากจิตใจที่เป็นกุศล ประกอบด้วยเมตตากรุณา แสดงออกมาเป็นการบำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือเกื้อกูลสังคมและผู้ด้อยกว่าตน. จัดเป็นคุณความดีอย่างสูง ซึ่งมีอุปการะแก่การสร้างเสริมความมั่นคงและผาสุกสงบในบ้านเมืองอย่างสำคัญอีกส่วนหนึ่ง เมื่อทราบแล้วดังนี้ ทุกคนผู้มุ่งหมายให้มีความสุข ความดี ความเจริญ ในตนเองในประเทศชาติ จึงควรเชิดชูเคารพศาสนา ความยุติธรรม และการบำเพ็ญประโยชน์ให้มาก เพื่อสามสิ่งควรเคารพนั้นจักได้อำนวยสุขผลให้ได้ทั่วถึงแท้จริง.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่เข้มแข็งสมบูรณ์ด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังปัญญา สามารถปฏิบัติหน้าที่การงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อความสำเร็จและความเจริญมั่นคงในชีวิต และขอให้ทุกๆ ท่านที่มาชุมนุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

¹⁵⁶ พระราชโฆษาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 13 (วันที่ 3 เช้า) กล่าวถึงคุณสมบัติของบัณฑิตเพิ่มเติมเป็นครั้งที่ 5

¹⁵⁷ หัวข้อที่ 5 “สิ่งควรเคารพ 3 ประการ”

สำเนา

พระราชโฆวาท¹⁵⁸

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ 7 มกราคม 2531 (ภาคบ่าย)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงอีกวาระหนึ่ง. ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรเมื่อเช้านี้ ข้าพเจ้าได้กล่าวถึงสิ่งที่บัณฑิตควรเคารพ 3 สิ่ง คือ ศาสนา ความยุติธรรม และความประพฤติเป็นประโยชน์ทั่วไปไม่เฉพาะตัวเอง ซึ่งเป็นหลักความดีที่ทุกคนต้องพึงต้องอาศัย. ¹⁵⁹ในภาคนี้ จะกล่าวกับท่านทั้งหลายถึงสิ่งควรยินดี 3 สิ่ง ได้แก่ ความงาม ความตรง และความเป็นไทแก่ตน.

ความงามคือความหมดจด ประณีตเรียบร้อย พอเหมาะพอดี ซึ่งเป็นไปได้ทั้งในใบหน้าท่าที ในกิริยาวาจา ในจิตใจและความคิดอ่าน. มีอำนาจดึงดูดให้บุคคลพอใจกัน เชื้อใจกัน เข้ามาสมัครสมานเป็นไมตรีกันได้อย่างสนิทสนม. กล่าวได้ว่าความงามนี้เป็นปัจจัยสำคัญส่วนหนึ่งในการสร้างเสริมความสามัคคีปรองดองและความร่วมมือเพื่อสร้างสรรค์อย่างแท้จริง. ความตรงหมายถึงความไม่เสแสร้ง อ้อมค้อม ปิดบังอำพรางด้วยกลอุบาย. จะทำอะไรพูดสิ่งใดเรื่องใด ก็พูดก็ทำตรงๆ ให้ทราบให้เข้าใจกันได้ชัดๆ. จัดว่ามีคุณมากในการลดปัญหา ความเข้าใจผิด ตลอดจนความล่าช้าเสียเวลา ทำให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง และความรวดเร็วในการทำงานทุกอย่าง. ส่วนความเป็นไทแก่ตนนั้นได้แก่ความเป็นอิสระ ไม่อยู่ใต้อำนาจความบังคับกดขี่ ไม่ว่าจะในทางความคิด เศรษฐกิจ ความชั่วความผิดต่างๆ สามารถพึ่งตนเองได้ทั้งในการกระทำและการคิดวินิจฉัยทั้งปวง. บุคคลที่เป็นไทแก่ตน จึงมีความองอาจคล่องตัวเสมอทุกเมื่อทุกกรณี เหมาะที่จะรับภาระงานสำคัญที่เป็นการสร้างสรรค้อย่างยิ่ง. ท่านจึงกล่าวว่า ความงาม ความตรง ความเป็นไทแก่ตน สามสิ่งนี้ เป็นสิ่งที่ควรยินดีประสพ ทั้งควรสร้างสมอบรมไว้ในตนเองให้ครบถ้วน.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนประสบความสำเร็จ ความสำเร็จ พร้อมทั้งความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตทุกๆ ประการ และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์ตั้งทั่วกัน.

¹⁵⁸ พระราชโฆวาทแก่มัณฑิต มร. รุ่นที่ 13 (วันที่ 3 บ่าย) กล่าวถึงคุณสมบัติของบัณฑิตเพิ่มเติมเป็นครั้งที่ 8

¹⁵⁹ หัวข้อที่หก “สิ่งควรยินดี 3 สิ่ง ได้แก่ ความงาม ความตรง และความเป็นไทแก่ตน”

สำเนา

พระราชโฆวาท¹⁶⁰

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันศุกร์ ที่ 8 มกราคม 2531 (ภาคเช้า)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงอีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับทุกๆ ท่าน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

เมื่อวานข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ ถึงสิ่งที่ควรยินดี 3 อย่าง ได้แก่ ความงาม ความตรง และความเป็นไทแก่ตน ว่ามีคุณค่าควรสร้างสมอบรมให้มีขึ้นในตัวให้ครบถ้วน. ¹⁶¹วันนี้จะกล่าวถึงสิ่งที่ควรปรารถนา 3 สิ่ง คือ ความสุขสบาย มิตรสหายที่ดี และใจสบายปรุโปร่ง.

ความสุขสบายได้แก่ความมีสุขภาพและพละทานมัชฌิมาบรรณ ปราศจากโรคภัยเบียดเบียน ทั้งมีความราบรื่นสมหวังในการทำงาน การดำเนินชีวิตให้เจริญสวัสดิ. มิตรสหายที่ดีได้แก่ผู้ที่สบาย อภัยภัยกัน สงเคราะห์เกื้อกูลกันด้วยความหวังดีและจริงใจ ไม่นำความเสื่อมเสียเลวทรามมาให้ต้องเดือดร้อน. ใจสบายปรุโปร่งนั้นได้แก่ความคิดจิตใจที่ไม่โศกเศร้า ไม่ร้อนรนกังวลเพราะถูกรบกวนกดดัน หรือบั่นทอนทำลายด้วยปัญหาเรื่องร้ายและด้วยความโลภโกรธหลง. ทั้งสามสิ่งนี้มีคุณค่าอย่างยิ่ง อาจกล่าวได้ว่าเป็นทั้งสมบัติ ทั้งประโยชน์ ทั้งมงคลในชีวิต เพราะเป็นสิ่งที่ประกอบเกื้อหนุนชีวิตให้มีความหมาย มีคุณค่า มีความสมบูรณ์. แม้บุคคลจะมีทรัพย์ มียศ มีอำนาจ ยิ่งใหญ่เพียงใด หากขาดสมบัติเหล่านี้ ชีวิตก็แห้งแล้ง อับเฉา และเร่าร้อนด้วยสิ่งกวนกายกวนใจไม่วายวัน. ท่านจึงยกย่องว่า ความสุขสบาย มิตรสหายที่ดี และใจสบายปรุโปร่ง เป็นสิ่งควรปรารถนา และชวนชวนให้ได้มาพร้อมถ้วนโดยเร็วพลัน.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญาอันเข้มแข็งสมบูรณ์ เพื่อสามารถปฏิบัติบริหารงานในหน้าที่ให้คล่องได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งขอให้ประสบความสุข ความสำเร็จ ความเจริญรุ่งเรืองในชีวิต ตามที่ตั้งใจปรารถนาทุกประการ.

¹⁶⁰ พระราชโฆวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 13 (วันที่ 4 เช้า) กล่าวถึงคุณสมบัตินักศึกษาคณะเพิ่มเติมเป็นครั้งที่ 7

¹⁶¹ หัวข้อที่เจ็ด “สิ่งที่ควรปรารถนา 3 สิ่ง”

สำเนา

พระราโชวาท¹⁶²

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันศุกร์ ที่ 8 มกราคม 2531 (ภาคบ่าย)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงอีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

ในภาคเช้า ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ ถึงสิ่งควรปรารถนา 3 สิ่ง คือ ความสุขสบาย มิตรสหายที่ดี และใจสบายปรุโปร่ง ว่าเป็นทั้งสมบัติ ทั้งประโยชน์ ทั้งมงคลในชีวิต ซึ่งบัณฑิตชอบที่จะชวนชวนให้ได้มาพร้อมถ้วน ในภาคบ่ายนี้ จะได้กล่าวถึง “สิ่งควรอธิษฐานให้เกิดขึ้น 3 สิ่ง ได้แก่ ศรัทธา ความสงบ และใจบริสุทธิ์.”¹⁶³

ศรัทธาที่ชอบ หรือความเชื่อมั่นในความดีและในเหตุในผลที่ถูกต้องนั้น มีอุปการะมาก สามารถคุ้มครองรักษาบุคคลไว้มิให้หลง มิให้เขลา มิให้ตกต่ำแปดเปื้อนด้วยสิ่งที่เป็นโทษ. ความสงบ ได้แก่ความไม่หวั่นไหวสะอึกสะเทือนด้วยสิ่งรบกวนต่างๆ เพราะบุคคลสามารถสำรวมกายใจไว้ให้เป็นปกติไม่ฟุ้งซ่านได้ กายใจที่เป็นปกติไม่ฟุ้งซ่านย่อมมีกำลัง มีคุณภาพสูง จะใช้ทำงานใด ใช้คิดอ่านเรื่องราวอันใด ก็สำเร็จลุล่วงโดยถูกต้อง ไม่ติดขัด ได้ผลเต็มเม็ดเต็มหน่วยดังประสงค์ ส่วนใจบริสุทธิ์นั้น มุ่งถึงความกิดจิตใจที่ผ่องใส สะอาดหมดจดจากอคติ เป็นจิตใจที่เป็นกลาง สามารถรับรู้เรื่องราวและเหตุผลได้ตรงตามเป็นจริง ช่วยให้บุคคลพิจารณาวินิจฉัยกรณีทั้งปวงได้กระจ่างไม่พลาดพลั้ง. ศรัทธา ความสงบ และใจบริสุทธิ์มีคุณดังนี้ ท่านจึงกล่าวว่าเป็นสิ่งควรอธิษฐาน คือตั้งใจมั่นที่จะฝึกฝนอบรมให้เกิดขึ้นพร้อมถ้วนในตน.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีกำลังกาย กำลังใจ และสติปัญญาอันเข้มแข็งสมบูรณ์ พร้อมทั้งจะทำงานสร้างสรรค์ความดีความเจริญได้ ทุกเมื่อ และขอให้ประสบความสำเร็จ ความก้าวหน้ารุ่งเรืองในชีวิต ตามที่ปรารถนา ทุกๆ ประการ.

¹⁶² พระราโชวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 13 (วันที่ 4 บ่าย) กล่าวถึงคุณสมบัติของบัณฑิตเพิ่มเติมเป็นครั้งที่ 8

¹⁶³ หัวข้อที่แปด “สิ่งควรอธิษฐานให้เกิดขึ้น 3 สิ่ง ได้แก่ ศรัทธา ความสงบและใจบริสุทธิ์”

สำเนา

พระราชโฆวาท¹⁶⁴

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันเสาร์ ที่ 9 มกราคม 2531 (ภาคเช้า)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงอีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความยินดีกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

เมื่อวานนี้ ข้าพเจ้าได้กล่าวถึงสิ่งที่บัณฑิตควรตั้งใจฝึกอบรมให้มีขึ้น 3 ประการ ได้แก่ ศรัทธาที่ชอบ ความสงบ และใจบริสุทธิ์. วันนี้ จะกล่าวกับท่านทั้งหลายถึง “สิ่งที่ควรนับถืออีก 3 สิ่ง คือ ปัญญา ความฉลาด และความมั่นคง.”¹⁶⁵

ปัญญา คำนี้มักแปลกันว่าความรู้ทั่ว หมายถึงความรู้ที่กระจ่างแน่ชัดตรงตามที่เป็นจริง ทุกแง่ทุกมุมโดยไม่มีข้อกังขาสงสัย และมีใช้ความรู้ประเภทที่เรียกว่า สักแต่ว่ารู้. ปัญญาเป็นเหตุสำคัญทำให้เกิดความฉลาดคือความสามารถพิเศษในตัวบุคคล ที่ทำให้บุคคลจับเหตุ จับผล จับประเด็น ของเรื่องราวและปัญหาที่ปวงได้ถูกต้องครบถ้วน อย่างแม่นยำ และสามารถจำแนกความดีชั่ว ถูกผิด ควรไม่ควร ในเรื่องต่าง ๆ พร้อมทั้งหาทางปฏิบัติต่อเรื่องเหล่านั้นได้ไม่ผิดพลาด. ส่วนความมั่นคงนั้นมุ่งถึงความหนักแน่นแน่นอน ไม่รวนเรเปลี่ยนแปลงในจิตใจการกระทำ และคำพูด ผู้มีปัญญา ความฉลาด ความมั่นคง ย่อมเป็นคนที่มีความสูง และเป็นผู้ที่จะยกย่องเชื่อถือไว้วางใจได้จริง. ท่านจึงกล่าวว่าคุณสมบัติทั้ง 3 ประการนั้นเป็นสิ่งควรนับถือ.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนมีจิตใจเข้มแข็ง มีพละทานมัชฌมบรูณ์ มีสติปัญญา ความฉลาด และความมั่นคงพร้อมมูล เพื่อสามารถปฏิบัติตัวปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ ความเจริญ และความสุขในชีวิตได้สมปรารถนา.

¹⁶⁴ พระราชโฆวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 13 (วันที่ 5 เช้า) กล่าวถึงคุณสมบัติของบัณฑิตเพิ่มเติมเป็นครั้งที่ 9

¹⁶⁵ หัวข้อที่ 9 “สิ่งที่ควรนับถือ 3 สิ่ง คือ ปัญญา ความฉลาด และความมั่นคง”

พระราโชวาท¹⁶⁶

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันเสาร์ ที่ 9 มกราคม 2531 (ภาคบ่าย)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงในวันนี้อีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความยินดีกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

ในภาคเช้า ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ ถึงสิ่งที่ควรนับถือ 3 สิ่ง ได้แก่ ปัญญา ความฉลาด และความมั่นคง. ในภาคบ่ายนี้ ใครจะกล่าวกับท่านทั้งหลายถึงสิ่งควรจะชอบ 3 ประการ คือ ใจอารีสุจริต ใจดี และความสนุกเบิกบานพร้อมเพรียง.”¹⁶⁷

ใจอารีสุจริต หมายถึงใจที่เพื่อแผ่กว้างขวางและไม่คิดชั่ว ไม่พัวพันกับสิ่งชั่วความชั่ว. ถ้ามีอยู่กับผู้ใด ผู้นั้นก็จะเป็นผู้รู้จักเห็นใจ นับถือ และสนับสนุนเกื้อกูลผู้อื่น ทั้งไม่ทำผิดทำร้ายต่อผู้อื่นและตนเองด้วย. ทำให้มีมิตรสหาย พวักพอง บริวาร และมีกัลยาเกียรติกว้างไกล. ใจดีนั้น หมายถึงใจที่ไม่อยู่ในอำนาจความโกรธ ความดุร้าย ความแค้นเคืองพยาบาท หากสงบหนักแน่นมากด้วยเมตตากรุณา. เป็นใจที่เยือกเย็น ทำให้บุคคลแจ่มใส นำสมาคมนกขหา และน่าไว้วางใจปรึกษาหารือด้วย. ส่วนความสนุกเบิกบาน หมายถึงความไม่โศกเศร้าไม่หดหู่แห่งแล้ง หากชุ่มชื่นรื่นรมย์อยู่เป็นปรกติ ด้วยสิ่งดีความดีที่ตนกระทำ ด้วยมิตรสหายและบริวารที่ตนมี. ใจอารีสุจริต ใจดี ความสนุกเบิกบาน 3 ประการนี้ เป็นปัจจัยสำคัญที่ประกอบเพิ่มพูนความผาสุกความสมบูรณ์ในชีวิต ท่านจึงกล่าวว่าเป็นสิ่งที่สาธุชนควรจะนิยม.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีจิตใจเข้มแข็ง มีพลานามัยสมบูรณ์ ก่อปรด้วยความอารีสุจริต เยือกเย็น และเบิกบานทุกเมื่อ ทั้งให้ประสบความสำเร็จ ความเจริญก้าวหน้า ทุก ๆ ประการในชีวิต สมตามที่ได้ปรารถนาไว้ทุกคน.

¹⁶⁶ พระราโชวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 13 (วันที่ 5 บ่าย) กล่าวถึงคุณสมบัติของบัณฑิตเพิ่มเติมเป็นครั้งที่ 10

¹⁶⁷ หัวข้อที่ 10 “สิ่งควรจะชอบ 3 ประการ คือ ใจอารีสุจริต ใจดี ความสนุกเบิกบาน”

สำเนา

พระราชโฆวาท¹⁶⁸

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันอาทิตย์ ที่ 10 มกราคม 2531 (ภาคเช้า)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงอีกวาระหนึ่ง. ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีกับทุก ๆ คน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

เมื่อวานนี้ ข้าพเจ้าได้กล่าวถึงสิ่งที่คุณควรระวัง 3 ประการ คือ ใจอารีสุจริต ใจดี และความสนุกเบิกบาน. วันนี้ จะกล่าวกับท่านทั้งหลายถึง “สิ่งที่ควรระวังสงสัย 3 ข้อ ได้แก่ ขอ หน้าเนื้อใจเสือ และกลับกลอก.”¹⁶⁹

การขอ คือการขอยกย่องผู้อื่นให้เกิดความพอใจ. อาจมีจุดประสงค์เพียงเพื่อให้เกิดกำลังใจหรือให้เขาเสียคนไปเพราะสำคัญตนผิด ก็เป็นไปได้ทั้งสองอย่าง. แต่ที่เข้าใจกันมักจะเป็นอย่างหลังโดยมากและมักจะพูดให้ชัดเจนไปว่า ยกขอ หรือป้อขอ คนที่เสียเพราะการป้อขอนั้นกลับตัวได้ยาก เพราะถูกยกยอนลิ้มตัวเสียแล้ว จึงตกอยู่ในฐานะที่จะต้องเป็นคนหลงตัวลิ้มตัว น่ารังเกียจตลอดไปจนกว่าจะรู้สำนึกตัว. หน้าเนื้อใจเสือ หมายถึงบุคคลที่มีใจชอบมุ่งร้ายหมายทำลายคนอื่น แต่สามารถทำหน้าตาอาการให้คนอื่นเห็นว่าใจซื่อใจดีได้. คนพวกนี้มีอันตรายมาก อาจให้ร้ายทำลายใคร ๆ ได้ โดยยากจะรู้จะสังเกตเห็น ส่วนกลับกลอกนั้น หมายถึงอาการที่ไม่มีความมั่นคงในคำพูดและการกระทำ. ถ้ามีอยู่กับผู้ใดผู้นั้นก็เป็นคนเชื่อถือไว้ใจไม่ได้. ยิ่งกว่านั้นยังจะทำโทษให้ร้ายแก่ผู้อื่นได้ โดยไม่มีขอบเขตและไม่เลือกบุคคลด้วย. ท่านจึงสอนว่า ขอ หน้าเนื้อใจเสือ และกลับกลอก 3 สิ่งนี้ เป็นสิ่งที่ควรระวังและสงสัยให้มาก.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่เข้มแข็งสมบูรณ์ด้วยพลานามัย มีกายวาจาใจอันสุจริตพร้อมด้วยสติปัญญารู้เท่าทันความชั่วความหลอกลวง เพื่อสามารถรักษาตัวรักษาหน้าที่ให้จำเริญสวัสดิ์ทุกเมื่อ ทั้งขอให้ประสบความสำเร็จ และความก้าวหน้า สมใจปรารถนาด้วยกันทุกคน.

¹⁶⁸ พระราชโฆวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 13 (วันที่ 6 เช้า) กล่าวถึงคุณสมบัตินักศึกษาคณะนิติศาสตร์เพิ่มเติมเป็นครั้งที่ 11

¹⁶⁹ หัวข้อที่ 11 “สิ่งที่ควรระวังสงสัย 3 ข้อ ได้แก่ ขอ หน้าเนื้อใจเสือ และกลับกลอก”

สำเนา

พระราโชวาท¹⁷⁰

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันอาทิตย์ ที่ 10 มกราคม 2531 (ภาคบ่าย)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงในวันนี้ก็วาระหนึ่ง. ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

ในภาคเช้าข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ ถึงเรื่องสิ่งที่บุคคลควรระวังและสงสัย 3 ประการ ได้แก่ ขอบ หน้าเนื้อใจเสือ และกลับกลอก ในภาคบ่ายนี้ จะกล่าวถึง สิ่งทีบุคคลควรระวัง 3 สิ่ง คือ เกียจคร้าน วาจापันเผื่อ หยาบคายและขัดคอ.”¹⁷¹

ความเกียจคร้าน คือการปล่อยวางธุระ ไม่รับผิดชอบ ไม่ชวนขวยกระทำ เหตุเพราะมีความย่อท้อและเห็นแก่ความสะดวกสบาย จัดว่าเป็นสิ่งมีโทษ นำไปสู่ความเสื่อม. ผู้มีความเกียจคร้านไม่อาจทำการงานหรือทำความดีความเจริญให้สำเร็จได้ จะร่วมงานอยู่ที่ใด ก็ทำให้งานที่นั้นมีมูลค่าเสียหาย. จึงเป็นที่น่ารังเกียจและน่าอดทนระอาใจแก่คนทั่วไป ทั้งอาจทำให้ได้รับโทษทัณฑ์เพราะทำให้หน้าที่เสียหายด้วย วาจापันเผื่อนั้น ได้แก่การพูดมากเกินพอดี ซึ่งยิ่งพูดมากเท่าใด ก็ยิ่งมีวจิตุจริต เช่น คำปด. คำนินทา คำพูดอวดตัวเข้าข้างตัว พรั่งพรูออกมามากขึ้นเท่านั้น. จึงเป็นโทษ ทำให้ถูกเบียดเบียนถูกรังเกียจและเกลียดชัง หมดโอกาสที่จะสร้างความเชื่อถือแก่ผู้ใดได้. ส่วนคำหยาบคายขัดคอกคนนั้น นอกจากจะเป็นเครื่องบ่งบอกความกักขฬะและจิตใจอันทรามของผู้พูดแล้วยังเป็นเครื่องทำลายมิตรทำลายไมตรีทำลายความเจริญอย่างร้ายกาจ ผู้ใดมีวาจาย่างนั้นนับว่าเป็นคนเคราะห์ร้าย จะต้องเป็นที่ชิงชังสบประมาทของคนทั้งหลาย ไร้มิตรสหายที่ดี และเป็นคนมีจิตใจขุ่นมัวสกปรกอยู่ตลอดไป. ท่านจึงถือว่า ความเกียจคร้าน วาจापันเผื่อ และหยาบคายขัดคอ 3 สิ่งนี้ เป็นสิ่งที่บุคคลควรละเว้นให้ได้โดยเด็ดขาด

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนมีพลานามัยสมบูรณ์มีจิตใจเข้มแข็งที่จะต่อสู้เอาชนะความเกียจคร้าน ความพันเผื่อ และความหยาบคาย ให้ได้สิ้นเชิง ทั้งให้ประสบความสำเร็จ ความสำเร็จ ความเจริญ ทุกประการตามที่มุ่งปรารถนา.

¹⁷⁰ พระราโชวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 13 (วันที่ 6 บ่าย) กล่าวถึงคุณสมบัติของบัณฑิตเพิ่มเติมเป็นครั้งที่ 12

¹⁷¹ หัวข้อที่ 12 “สิ่งที่บุคคลควรระวัง 3 สิ่ง คือ ความเกียจคร้าน วาจापันเผื่อ หยาบคายและขัดคอ”

สำเนา

พระราชโฆวาท¹⁷²

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันจันทร์ ที่ 11 มกราคม 2531 (ภาคเช้า)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงอีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความยินดีกับทุก ๆ คน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตที่ได้รับพระราชทานปริญญาบัตรไปแล้วเมื่อวานนี้ ถึงเรื่องสามสิ่งควรละได้แก่ เกียจคร้าน วาจาพินเฟื้อ หยวนคายและขัดคอ วันนี้ จะกล่าวกับท่านทั้งหลายถึง “เรื่องสามสิ่งควรกระทำให้มี คือ หนังสือดี เพื่อนดี และใจเย็นดี.”¹⁷³

หนังสือดี ถือว่าเป็นคลังแห่งวิทยาการ เป็นที่รวบรวมความรู้ ความคิด ความดี ความเจริญ ไว้พร้อมถ้วนทุกอย่าง ซึ่งบุคคลสามารถศึกษาค้นคว้าให้เข้าใจได้ตามประสงค์. นับเป็นปัจจัยเครื่องเพิ่มพูนปัญญาที่มีคุณค่ายิ่ง. เพื่อนดี คือบุคคลที่ท่านเรียกว่ากัลยามิตร เป็นเพื่อนผู้คอยชักเตือนมิให้ทำชั่ว แนะนำให้ตั้งอยู่ในความดี และอุปการะเกื้อกูลด้วยความรักใคร่และปรารถนาดีอย่างจริงใจ. ส่วนใจเย็นดีนั้น มุ่งถึงจิตใจที่อิสระเป็นกลาง ไม่ถูกครอบงำด้วยโทสาคติ อันเป็นเหตุสำคัญทำให้เกิดยึดขังเพ่งโทษผู้อื่น. ผู้มีใจเบาบางจากโทสาคติย่อมมีทัศนะที่กว้างขวางไม่ถือตนเป็นใหญ่ ยอมรับนับถือความคิดความเห็นและความดีความเจริญของกันและกัน. ช่วยให้คบหาสมาคมและร่วมงานกันได้อย่างสนิทใจ. เท่านั้นคงพอเห็นได้ว่า หนังสือดี เพื่อนดี ใจเย็นดี 3 สิ่งนี้ มีอุปการะอย่างยิ่งแก่ชีวิตของคนทุกคนที่ใฝ่เจริญ. จึงสมควรและจำเป็นอย่างยิ่งที่ท่านทั้งหลายจะกระทำให้มีขึ้น และถนอมรักษาไว้ให้คงอยู่กับตัวตลอดไป.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนมีจิตใจเข้มแข็งสมบูรณ์ด้วยพละทานมัย พร้อมทั้งสติปัญญาและวิจารณ์ญาณ เพื่อสามารถประกอบกิจการงาน นำความสำเร็จความเจริญมาสู่ตนเองและส่วนรวมได้สมปรารถนา และขอให้มีความสุขสวัสดิ์ถึงทุกเมื่อโดยทั่วกัน.

¹⁷² พระราชโฆวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 13 (วันที่ 7 เช้า) กล่าวถึงคุณสมบัติของบัณฑิตเพิ่มเติมเป็นครั้งที่ 13

¹⁷³ หัวข้อที่ 13 เรื่อง “สามสิ่งควรกระทำให้มี คือ หนังสือดี เพื่อนดี และใจเย็นดี”

สำเนา

พระราชโฆษาท¹⁷⁴

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันจันทร์ที่ 11 มกราคม 2531 (ภาคบ่าย)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงในวันนี้อีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความยินดีกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

เมื่อเช้านี้ ข้าพเจ้าได้กล่าวถึงสิ่งที่บัณฑิตควรกระทำให้มี 3 สิ่ง คือ หนังสือดี เพื่อนดี และใจเป็นดี ในภาคบ่ายนี้ จะกล่าวกับท่านทั้งหลายถึง “สิ่งควรหวงแหนหรือต่อสู้เพื่อรักษา 3 ประการ ได้แก่ ชื่อเสียงยศศักดิ์ บ้านเมืองของตน และมิตรสหาย.”¹⁷⁵

ชื่อเสียงและยศศักดิ์ ถ้ามิใช่ชื่อเสียงยศศักดิ์อันจอมปลอม ย่อมถือว่าเป็นนิมิตเป็นเครื่องหมายแสดงความดี ความสามารถ และสติปัญญาของบุคคลให้ปรากฏ สาธุชนจึงใฝ่หาชื่อเสียงยศศักดิ์มาเป็นเครื่องเชิดชูตนทั้งดนมรักษาไว้เป็นอันดี มิให้เสื่อมเสีย ด้วยความระลึกรู้โดยตระหนักว่า ถ้าหมดชื่อเสียงยศศักดิ์ ตนเองก็หมดสิ้นความดีความเจริญ. บ้านเมืองของตนนั้น หมายถึงประเทศชาติ ซึ่งนอกจากจะเป็นที่เกิดที่อาศัยยังเป็นถิ่นที่ให้ความดี ความเจริญ ความมั่นคง และความผาสุกความภาคภูมิใจแก่บุคคลพร้อมทุกสิ่ง ไม่มีถิ่นอื่นใดจะเอื้ออำนวยคุณประโยชน์ให้ได้ครบถ้วนแท้จริงเท่าบ้านเมืองตน. ส่วนมิตรสหายทั้งปวงนั้น ถือว่าเป็นกำลังสำคัญยิ่งใหญ่ ที่เป็นปัจจัยประกอบส่งเสริมให้บุคคลสามารถตั้งตัวเป็นหลักฐาน และเจริญมั่นคงขึ้นมาได้ตามฐานานุรูป จัดว่ามีอุปการะยิ่งใหญ่แก่การครองชีวิต. ดังนี้ ท่านจึงกล่าวว่า ชื่อเสียงยศศักดิ์ บ้านเมืองของตน และมิตรสหาย 3 สิ่งนี้ เป็นสิ่งที่สาธุชนควรแสวงหา และเมื่อได้มาแล้ว ก็ต้องหวงแหนและต่อสู้เพื่อรักษาไว้ให้ดำรงมั่นคงอยู่ตลอดไป.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนมีกำลังใจเข้มแข็งสมบูรณ์ด้วยพลานามัย มีสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์พร้อมทุกอย่าง เพื่อสามารถปฏิบัติตัวและปฏิบัติภาระการงานได้อย่างดีเลิศ ให้เกิดความสุขและความเจริญรุ่งเรืองแก่ตนแก่ชาติบ้านเมือง

¹⁷⁴ พระราชโฆษาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 13 (วันที่ 7 บ่าย) กล่าวถึงคุณสมบัติของบัณฑิตเพิ่มเติมเป็นครั้งที่ 14

¹⁷⁵ หัวข้อที่ 14 “สิ่งควรหวงแหนหรือต่อสู้เพื่อรักษา 3 ประการ ได้แก่ ชื่อเสียงยศศักดิ์ บ้านเมืองของตน และมิตรสหาย”

สำเนา

พระราชโฆวาท¹⁷⁶

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันอังคาร ที่ 12 มกราคม 2531 (ภาคเช้า)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงอีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความยินดีกับบัณฑิตทุกๆ คน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตที่ได้รับพระราชทานปริญญาบัตรไปแล้วเมื่อวานนี้ ถึงสิ่งที่จะต้องหว่านหรือต่อสู้เพื่อรักษา 3 สิ่ง ได้แก่ ชื่อเสียงยศศักดิ์ บ้านเมืองของตน และมิตรสหาย. วันนี้จะกล่าวกับท่านทั้งหลายถึง “สิ่งที่ควรครองไว้หรือควบคุมไว้ 3 อย่าง คือ กิริยาที่เป็นในใจ มั่งง่าย และวาจา.”¹⁷⁷

กิริยาที่เป็นในใจ หมายถึงจิตใจ ความรู้สึก ความเข้าใจ ที่เปลี่ยนแปลงไปได้ต่างๆ ด้วยความคิดปรุงแต่ง. ยิ่งปรุงแต่งมากเพียงใด ก็ยิ่งฟุ้งซ่าน ลังเลสงสัย ครอบงวนใจมากขึ้นเท่านั้น ไม่ทำให้เกิดปัญญาและความมั่นใจขึ้นได้เลย. มั่งง่ายนั้น หมายถึงการทำสิ่งใดๆ โดยไม่ระมัดระวังสักแต่จะทำให้เสร็จๆ ไป ก็ได้. หมายถึงการด่วนคิดสรุปลงความเห็นเรื่องต่าง ๆ ว่าเป็นเช่นนั้น เช่นนี้ โดยไม่ทบทวนถึงเหตุถึงผล ถึงข้อเท็จจริงให้แน่ชัดก่อน ก็ได้. ไม่ว่าจะมั่งง่ายโดยทางใด ๆ ก็ทำให้เกิดความเสียหายทั้งนั้น ไม่ได้ประโยชน์เลย. วาจาหรือคำพูดอีกอย่างหนึ่ง ถ้าไม่ระมัดระวังพูดให้สุจริต ให้สุภาพ และถูกต้อง พอเหมาะพอควรแล้ว จะเป็นวจีสุจริต นำให้เกิดความเสียหายได้โดยไม่มีขอบเขตจำกัด. บัณฑิตจึงควรระมัดระวังควบคุมความคิดปรุงแต่ง ความมั่งง่าย และวาจาของตน 3 สิ่งนี้ไว้เสมอทุกเมื่อ ด้วยความมีสติ ความรู้ตัวระวังตัว และด้วยปัญญาความฉลาดรู้ชัดตามเหตุผล.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีกำลังกาย กำลังใจ กำลังสติปัญญาอันกล้าแข็งสมบูรณ์ และให้ประสบความสุข ความสำเร็จ พร้อมทั้งความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตทุกประการ สมตามที่มุ่งหมายไว้.

¹⁷⁶ พระราชโฆวาทแก่บัณฑิต มร.รุ่นที่ 13 (วันที่ 8 เช้า) กล่าวถึงคุณสมบัติของบัณฑิตเพิ่มเติมเป็นครั้งที่ 15

¹⁷⁷ หัวข้อที่ 15 “สิ่งที่ควรครองไว้หรือควบคุมไว้ 3 อย่าง” โดยอาศัยความมีสติ ความรู้ตัวระวังตัว และด้วยปัญญา

พระราชโฆวาท¹⁷⁸

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันอังคาร ที่ 12 มกราคม 2531 (ภาคบ่าย)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงในวันนี้อีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความยินดีกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกๆ คน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

เมื่อเช้านี้ ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตถึงสิ่งควรครองไว้หรือควบคุมไว้ให้ได้เสมอ 3 สิ่ง คือ กิริยาที่เป็นในใจ มั่นกาย และวาจา. บ่ายนี้ จะกล่าวกับท่านทั้งหลายถึง “สิ่งที่ควรเตรียมใจไว้ 3 สิ่ง ได้แก่ อนิจจัง ชรา และมรณะ.”¹⁷⁹

อนิจจัง แปลกันว่าไม่เที่ยง ไม่แน่นอน หมายถึงคงอยู่ในสภาพใดสภาพหนึ่งยั่งยืนตลอดไปไม่ได้ ต้องเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา. ชรา หมายถึงความคร่ำคร่าหรือความแก่ที่เป็นไปในบุคคลและสิ่งต่างๆ ทุกเมื่อเช้าวาน. มรณะ แปลว่าความตาย ที่อาจเกิดขึ้นเมื่อใดก็ไม่ใครทราบได้แน่. อนิจจัง ชรา และมรณะนี้ถึงหากได้ทราบได้เห็นกันอยู่ แต่ก็มักไม่มีใครนึกน้อมเข้ามาให้ถึงตนเอง เพราะเหตุว่าอนิจจังก็ดี ชราก็ดี มีอาการเป็นไปทีละเล็กทีละน้อย เหมือนปิดบังไว้มิให้เห็นและรู้สึก. ส่วนมรณะ ความตายนั้น ก็เป็นสิ่งทราบไม่ได้ว่าจะมาถึงช้าเร็วอย่างไร คนโดยมากจึงเห็นว่าเป็นสิ่งที่อยู่ไกลตัว ไม่สนใจนำมาคิด แล้วปล่อยชีวิตให้เป็นไปตามอารมณ์ที่พอใจ อันเป็นการเสียเปล่า ไม่ได้สาระ ไม่ได้ประโยชน์. ที่ถูกเราทั้งหลายแต่ละคนควรหันมาเอาใจใส่ศึกษาสิ่งที่เป็นสภาพธรรมดาของชีวิตนี้ให้เข้าใจกันบ้าง ก็จะทำให้เห็นซึ่งถึงแก่นสารของชีวิตได้ดีขึ้น จักได้รู้จักใช้ชีวิตให้มีค่า มีประโยชน์ รู้จักลดละความเห็นแก่ตัว และมีสติตั้งมั่น มีปัญญารู้เท่าทันในเมื่อต้องเผชิญกับความจริงทั้งสามสิ่งนั้น.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญาอันกล้าแข็งสมบูรณ์ สามารถคิดอ่านและประกอบกิจการงานในหน้าที่ ได้อย่างดีเลิศ ทั้งให้ประสบความสำเร็จ ความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตตามที่มุ่งหมายทุกๆ ประการ.

¹⁷⁸ พระราชโฆวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 13 (วันที่ 8 บ่าย) กล่าวถึงคุณสมบัติของบัณฑิตเพิ่มเติมเป็นครั้งที่ 16

¹⁷⁹ หัวข้อที่ 16 “สิ่งที่ควรเตรียมใจไว้ 3 สิ่ง ได้แก่ อนิจจัง ชรา และมรณะ” ซึ่งจะ使人เห็นซึ่งถึงแก่นสารของชีวิต รู้จักใช้ชีวิตให้มีค่า มีประโยชน์ รู้จักลดละความเห็นแก่ตัวเป็นแนวทางดำเนินชีวิตที่งดงาม อันเป็นหัวข้อสุดท้ายของสุภาวศ โสภสไตรยางศ์.

สำเนา

พระราโชวาท¹⁸⁰

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันจันทร์ ที่ 19 ธันวาคม 2531 (เช้า)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงประจำปีนี้. ข้าพเจ้ายินดีที่ได้ทราบรายงานว่ากิจการต่างๆ ด้านของมหาวิทยาลัยเจริญก้าวหน้ามาด้วยดี เป็นที่น่าพอใจ. ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกๆ คน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

ปีนี้ข้าพเจ้าตั้งใจว่าจะเชิญพุทธศาสนสุภาษิต ซึ่งคัดเลือกมา 16 หัวข้อ มาอธิบายความแก่ท่านทั้งหลาย เพื่อนำไปพิจารณาใช้เป็นแนวทางดำเนินชีวิตให้มีความสุขความเจริญและมีคุณค่า. จะอธิบายพุทธศาสนสุภาษิตครั้งละหัวข้อติดต่อกัน 16 ครั้ง. จึงต้องขอให้แต่ละคนติดตามกันเองให้ครบ. วันนี้ จะกล่าวถึง “หัวข้อที่หนึ่ง คือ ตนแลเป็นที่พึ่งของตน.”¹⁸¹

พุทธภาษิตข้อนี้ตรงกับคติของมหาวิทยาลัยของท่าน. ท่านทั้งหลายคงทราบความหมายดีอยู่แล้ว. ดังนั้นจึงจะอธิบายเพียงให้เห็นว่า ทำไมจึงต้องพึ่งตนเอง กับให้เห็นว่าการพึ่งตนเองมีคุณอย่างไร. ทุกคนจำเป็นต้องพึ่งตนเอง มิฉะนั้นจะไม่อาจทำความสำเร็จให้แก่ตนได้เลย ไม่ว่าในเรื่องใหญ่หรือเรื่องเล็ก. ง่ายๆ อย่างการที่บัณฑิตเรียนสำเร็จมานี้ก็เพราะพึ่งตนเองคือเรียนเอง สอบเอง ด้วยกำลังสติปัญญาและความสามารถของตน. ครูบาอาจารย์ก็ดี มิตรสหายก็ดี เป็นแต่ผู้แนะนำสั่งสอนและสนับสนุน ซึ่งถึงแม้จะสอนจะสนับสนุนดีเพียงใด แต่หากตัวเองไม่รับรู้รับฟังก็ไม่ช่วยตัวเองด้วยก็ไม่มีความสำเร็จได้. ต่อไปข้างหน้าก็เช่นเดียวกัน. ท่านจะไปทำางานก่อสร้างสร้างตัวสร้างความสำเร็จให้แก่ตน แก่ครอบครัวแก่ส่วนรวม ก็ต้องชวนขวนขวายพึ่งตนเองยิ่งกว่าจะพึ่งพึ่งผู้ใด. ขอให้คิดว่าทุกคนเรามีภาระรับผิดชอบของเราอยู่ ไม่มีใครจะมาทำให้เราแทนตัวเราเองได้. อย่างดีเขาก็มีน้ำใจช่วยเหลือเราบ้าง เพราะเขาเห็นว่าเรามีความขวนขวายที่จะพึ่งตนเอง. จึงอยากจะให้ทุกคนระลึกและจดจำไว้อย่าให้ขาดว่า การพึ่งตนเองเป็นปัจจัยสำคัญที่เกื้อกูลให้ประสบความสำเร็จ ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันเป็นเครื่องส่งเสริมให้ความสำเร็จนั้นสมบูรณ์ขึ้น. คนที่หวังพึ่งผู้อื่นยิ่งกว่าตน มีแต่จะต้องเสียเวลา เสียงาน เสียหาย และเสียคนไปในที่สุด.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่เข้มแข็งสมบูรณ์ด้วยกำลังกาย กำลังใจ กำลังสติและปัญญา เพื่อสามารถปฏิบัติหน้าที่การงานช่วยเหลือตัวเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จ พร้อมทั้งความเจริญมั่นคงในชีวิต. และขอให้ทุกๆ ท่านที่มาชุมนุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

¹⁸⁰ พระราโชวาทแก่บัณฑิต มร. วันที่ 14 (วันที่ 1 เช้า) ทรงเชิญพุทธศาสนสุภาษิตซึ่งมีอยู่ 16 หัวข้อ มาพระราชทานแก่บัณฑิต เพื่อใช้เป็นแนวทางดำเนินชีวิต ให้มีความสุขความเจริญและมีคุณค่า หัวข้อแรกตรงกับคติของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

¹⁸¹ หัวข้อที่ 1 “ตนแลเป็นที่พึ่งของตน”

สำเนา

พระราชโฆวาท¹⁸²

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันจันทร์ ที่ 19 ธันวาคม 2531 (บ่าย)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้า มาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัย รามคำแหงอีกวาระหนึ่ง. ข้าพเจ้าขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุก ๆ คน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

เมื่อเช้า ข้าพเจ้าได้นำพุทธศาสนสุภาษิตข้อที่ว่า คนแลเป็นที่พึ่งของตน มากล่าวอธิบาย ให้บัณฑิตในที่ประชุมนี้เข้าใจว่า ผู้ไม่รู้จักพึ่งตนเอง ไม่อาจประสบความสำเร็จได้. บ่ายนี้ จะอธิบาย “พุทธภาษิตอีกข้อหนึ่ง คือ บุคคลไม่ควรลืมนตน.”¹⁸³

ความลืมนตนหมายถึงลืมนสถานะแท้จริงของบุคคล อันเป็นเหตุให้เกิดความลำพองใจเย่อหยิ่ง และประพฤติดัวปฏิบัติการเกินสมควรด้วยประการต่างๆ อย่างหนึ่ง และให้เกิดความมีดมนเมามัว แล้วประพฤติดัวปฏิบัติตัวให้ต่ำต้อยหรือเลวทราม ไม่สมควรแก่สถานะของตนอีกอย่างหนึ่ง อย่างแรกก่อให้เกิดความชิงชังรังเกียจขึ้นทั่วไป ยากจะหาผู้ใดพอใจสมาคมด้วย. อย่างหลังก่อให้เกิดความดูแคลน และการสบประมาทเหยียดหยาม. เป็นอันว่าทำให้เสื่อมเสียทั้งสองอย่าง ความลืมนตนนี้เกิดจากความประมาทขาดสติ คือไม่รู้จักระมัดระวังควบคุมความระลึกรู้ให้อยู่กับตัวได้. จึงทำให้ความคิดจิตใจอ่อนแอฟุ้งซ่านไปตามอารมณ์ชั่ววูบชักนำต่างๆ. บัณฑิตควรรักษาและบำรุงจิตใจให้สะอาดเข้มแข็ง ให้มีสติตั้งมั่น พร้อมทั้งจะควบคุมกายวาจาใจให้สุจริต และประพฤติดุปฏิบัติแต่สิ่งที่เหมาะสมแก่สถานะของตน. ก็จะได้รับความรัก ความนิยมนยกย่อง และได้รับความร่วมมือส่งเสริมให้ประสบความสำเร็จมั่นคงในชีวิตยิ่ง ๆ ขึ้นไป.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีกำลังกาย กำลังใจ กำลังความคิดและสติปัญญา อันเข้มแข็งพร้อมมูล เพื่อสามารถรักษาความเป็นบัณฑิต ของตนไว้ให้เป็นที่ยกย่องเชิดชูตลอดไป ทั้งให้มีความสุข ความเจริญ ความสำเร็จ และความ สวัสดิ์ทุกเมื่อทั่วกัน.

¹⁸² พระราชโฆวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 14 (วันที่ 1 บ่าย) กล่าวอธิบายพุทธภาษิตหัวข้อที่ 2 (จาก 16 หัวข้อ)

¹⁸³ พุทธภาษิตหัวข้อที่ 2 คือ “บุคคลไม่ควรลืมนตน” ความลืมนตนเกิดจากความประมาทขาดสติ

สำเนา

พระราชโฆวาท¹⁸⁴

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันอังคาร ที่ 20 ธันวาคม 2531 (เช้า)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงอีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความยินดีกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

เมื่อวานนี้ ข้าพเจ้านำพุทธศาสนสุภาษิตมากล่าวอธิบายแก่บัณฑิตในที่ประชุมนี้สองข้อ คือ ดนแลเป็นที่พึ่งของคน ข้อหนึ่ง กับบุคคลไม่ควรลืมตน อีกข้อหนึ่ง. วันนี้ จะพูดกับท่านทั้งหลายต่อไปในหัวข้อ “ความไม่มีโรคเป็นลาภอย่างยิ่ง.”¹⁸⁵

พุทธภาษิตข้อนี้มีใจความกระจำงอยู่ในตัวแล้วว่าบุคคลผู้ใดปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ เบียดเบียน บุคคลผู้นั้นย่อมมีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์ สามารถทุ่มเทพลังกายพลังใจประกอบกิจการงานได้เต็มความสามารถ ให้เกิดประโยชน์ที่พึงประสงค์ได้เสมอ. ตรงกันข้าม หากร่างกายและจิตใจเกิดโรคภัย ย่อมเป็นอุปสรรคขัดขวางมิให้ประกอบกิจการงานได้โดยราบรื่น. แม้จะมีสติปัญญาความสามารถเพียงใด ก็นำมาใช้ตามต้องการมิได้ กลายเป็นสิ่งไร้ประโยชน์. บัณฑิตทั้งหลายอยู่ในวัยที่เรียกว่าหนุ่มสาวแข็งแรง. ควรอย่างยิ่งที่จะรักษาสุขภาพกายสุขภาพจิตของท่านให้สมบูรณ์โดยพยายามปฏิบัติส่งเสริมกำลังกายกำลังใจให้เข้มแข็งมั่นคง ด้วยวิธีการที่ถูกต้อง เช่น เล่นกีฬา ออกกำลังกาย ศึกษาหาความรู้ในสิ่งประเทืองปัญญาทั้งหลายอย่างสม่ำเสมอ. การรู้จักปฏิบัติบำรุงตัวเองอย่างถูกต้องนี้ นอกจากจะเป็นการเสริมสร้างสุขภาพพลานามัยแล้ว ยังเป็นเครื่องป้องกันมิให้ปฏิบัติบนทอนกายใจของตนเองให้เสื่อมลงไป ด้วยความประพฤตินี้ไม่สมควรต่าง ๆ อย่างที่เห็น ๆ กันอยู่มากมายในทุกวันนี้ด้วย.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนประสบความสำเร็จ และความเจริญมั่นคงในชีวิตทุก ๆ ประการ ทั้งขอให้ทุกท่านที่มาร่วมพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์ดีจงทั่วกัน.

¹⁸⁴ พระราชโฆวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 14 (วันที่ 2 เช้า) กล่าวอธิบายพุทธภาษิตหัวข้อที่สาม

¹⁸⁵ พุทธภาษิตหัวข้อที่สามคือ “ความไม่มีโรคเป็นลาภอย่างยิ่ง” ทรงเน้นให้บัณฑิตรู้จักปฏิบัติบำรุงตัวเองอย่างถูกต้องเสริมสร้างสุขภาพพลานามัย และเว้นความประพฤตินี้ไม่สมควรต่าง ๆ

สำเนา

พระราชโฆวาท¹⁸⁶

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันอังคาร ที่ 20 ธันวาคม 2531 (บ่าย)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงอีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความยินดีกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

ในภาคเช้า ข้าพเจ้าได้กล่าวอธิบายพุทธภาษิตข้อที่ว่า ความไม่มีโรคเป็นลาภอย่างยิ่ง ให้บัณฑิตในที่ประชุมนี้ฟัง. ภาคบ่ายนี้ จะอธิบายถึงสุภาษิตอีกข้อหนึ่งที่ว่า “พึงรักษาความดีของคนไว้ดังเกลือกษาความเค็ม.”¹⁸⁷

ความดีทั้งหลาย อันสรุปลงได้เป็นความสุจริตในกายวาจาใจ นั้น เป็นสมบัติสำคัญของบัณฑิตนอกเหนือจากความรู้ และความฉลาดสามารถที่จะนำความรู้มาใช้ให้เป็นผล. ความสุจริตเป็นปัจจัยสำคัญที่จะคุ้มครองรักษา ทั้งประทับประคองนำพาบัณฑิตให้ก้าวพ้นความตกต่ำเสียหาย และบรรลุดีความดีความเจริญที่มั่นคงแท้จริงในชีวิตได้. ดังนี้ ท่านจึงสอนให้รักษาความดีไว้ดังเกลือกษาความเค็ม คือ รักษาไว้กับตัวให้ได้มั่นคงด้วยสติและปัญญาของคนอย่าประมาทเพอเรอปล่อยให้ความทุจริตเข้ามาแทรกแซงครอบงำ เพราะความทุจริตหรือความชั่วนั้น ลงได้เกาะกินที่ใดเมื่อใดแล้ว จะกัดกร่อนให้พังทลายลงไปเมื่อนั้นทันที. และบุคคลใดก็ตามแม้ได้สร้างสมความดีไว้มากมาย หากประมาทพลาดพลั้งทำความชั่วขึ้นแล้ว จะถูกความชั่วทำลายอดีต ปัจจุบัน และอนาคตของตนให้หมดสิ้นลง ยากที่จะปฏิบัติแก้ไขให้กลับคืนดีขึ้นมาได้ จึงใคร่กล่าวฝากไว้ว่าไม่ว่าจะอยู่ ณ ที่ใด และในสถานการณ์อย่างไร บัณฑิตทั้งหลายต้องตั้งใจรักษาความดีของคนไว้ให้มั่นคงเสมอ ดังเกลือกษาความเค็มจะนั้น.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนประสบความสำเร็จ สุข ความสำเร็จ พร้อมทั้งความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตทุก ๆ ประการ และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์จงทั่วกัน.

¹⁸⁶ พระราชโฆวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 14 (วันที่ 2 บ่าย) กล่าวอธิบายพุทธภาษิตหัวข้อที่ 4

¹⁸⁷ พุทธภาษิตหัวข้อที่ 4 คือ “พึงรักษาความดีของคนไว้ดังเกลือกษาความเค็ม” อันเป็นเครื่องป้องกันความทุจริตหรือความชั่วในการดำเนินชีวิต

สำเนา

พระราชโฆษาท¹⁸⁸

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพุธ ที่ 21 ธันวาคม 2531 (เช้า)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงอีกครั้งหนึ่ง. ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

เมื่อวาน ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ ถึงพุทธศาสนสุภาษิตข้อที่ว่า พึงรักษาความดีของตนไว้ดังเกลือกรักษาความเต็ม อันเป็นข้อปฏิบัติสำคัญที่ทำให้บุคคลเป็นบัณฑิตได้แท้จริง. วันนี้ จะกล่าวกับท่านทั้งหลายในหัวข้อ “เมตตาเป็นเครื่องค้ำจุนโลก.”¹⁸⁹

เมตตา ท่านอธิบายว่าเป็นความรักใคร่ปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุข. เป็นธรรมสำหรับบำราศพยาบาทอันเป็นมูลของความประพฤติกุศลเมตตาเมตตาผู้อื่น ให้เสื่อมหายไป. เมตตาเมื่ออยู่ในผู้ใด ย่อมค้ำชูให้ผู้นั้นอยู่เย็นเป็นสุข และพลอยให้ผู้อื่นได้รับกระแสแห่งความอยู่เย็นเป็นสุขนั้นด้วย จึงกล่าวว่า เมตตาเป็นเครื่องค้ำจุนโลก. อันความเมตตาที่จะค้ำจุนโลกได้นั้น จะต้องเป็นเมตตาที่แท้ ที่บุคคลเจริญขึ้นหรืออบรมขึ้นอย่างถูกต้อง คือเจริญขึ้นโดยอาศัยจิตใจที่ตั้งมั่น เป็นกลาง ไม่มีอคติทั้งสี่ประการครอบงำ เป็นพื้นฐาน. จิตใจที่มีอคติครอบงำจะเป็นพื้นฐานการเจริญเมตตา มิได้เลย ขอให้คิดว่า ถ้ามีฉันทาคติหรือโมหาคติเป็นฐาน เมตตาที่เจริญขึ้น จะกลายเป็นความหลงรัก หรือเป็นความรักอย่างงมงาย ซึ่งมีโทษมาก และถ้ามีภยาคติโทสาคติก็เจริญเมตตาไม่ขึ้นเลย เพราะพื้นฐานจิตใจมีแต่ความกลัวกับความร้ายกาจ. เพราะฉะนั้น ก่อนที่จะเจริญเมตตา บัณฑิตจะต้องชำระอคติออกให้ได้. เมื่อจิตใจเป็นปรกติ ตั้งมั่นในความเป็นกลางแล้ว จึงจะอบรมเมตตาให้เกิดได้ เป็นเมตตาแท้จริง ที่จะค้ำจุนตนเองและค้ำจุนโลกให้เป็นสุขร่มเย็นได้ยาวตลอดไป

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่เข้มแข็ง สมบูรณ์ด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังปัญญา สามารถปฏิบัติหน้าที่การงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อความสำเร็จและความเจริญมั่นคงในชีวิต. และขอให้ทุกๆ ท่านที่มาชุมนุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

¹⁸⁸ พระราชโฆษาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 14 (วันที่ 3 เช้า) กล่าวอธิบายพุทธภาษิตหัวข้อที่ 5

¹⁸⁹ พุทธภาษิตหัวข้อที่ 5 คือ “เมตตาเป็นเครื่องค้ำจุนโลก” เมตตาที่แท้เจริญขึ้นโดยอาศัยจิตที่ตั้งมั่นเป็นกลางไม่มีอคติสี่ประการครอบงำ คือ ฉันทาคติ โมหาคติ ภยาคติ และโทสาคติ เป็นพื้นฐาน

สำเนา

พระราชโฆวาท¹⁹⁰

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพุธ ที่ 21 ธันวาคม 2531 (บ่าย)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงอีกวาระหนึ่ง. ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

เมื่อเช้านี้ ข้าพเจ้าได้เชิญพุทธศาสนสุภาษิตข้อที่ว่า เมตตาเป็นเครื่องค้ำจุนโลกมากกว่าอธิบายในที่ประชุมบัณฑิต พร้อมทั้งอธิบายหลักการเจริญเมตตาให้ทราบด้วย. ในภาคบ่ายนี้จะยกพุทธศาสนสุภาษิตอีกข้อหนึ่งขึ้นกล่าวอธิบายแก่ท่าน คือ ความกตัญญูกตเวทีเป็นเครื่องหมายแห่งคนดี¹⁹¹

เรารับรู้กันโดยเคยชินว่า ความกตัญญูกตเวทีคือความรู้คุณและตอบแทนคุณของผู้อื่น และดูเหมือนเพราะความเคยชินนี้เอง ทำให้เราไม่ค่อยซาบซึ้งถึงความหมายของความกตัญญูกตเวทีกันนัก. แล้วเรามองเห็นไม่ได้ชัดว่าความกตัญญูกตเวทีเป็นเครื่องหมายแห่งคนดีอย่างไร. ความกตัญญูกตเวที แท้จริงคือภาวะจิตที่รับรู้ความดีของผู้อื่น และศรัทธายินดีที่จะปฏิบัติความดีนั้นอย่างจริงจัง. คนกตัญญูจึงไม่ยอมลบล้างความดี และไม่ลบหลู่ผู้ที่ได้ทำดีมาก่อน หากแต่ตั้งใจพยายามรักษาความดีทั้งปวงไว้ ให้เป็นพื้นฐานการประพฤติปฏิบัติทุกอย่างของตน ซึ่งจะค้ำชูตนให้เป็นคนดีอยู่ได้ตลอดไม่ว่าในกาลไหนๆ หรือในสถานการณ์ใดๆ ถ้าบัณฑิตทำความเข้าใจให้แน่ชัดได้ดังนี้ ก็จะเห็นซึ่งถึงคุณค่าของความกตัญญูกตเวที พร้อมทั้งเห็นชัดว่าความกตัญญูกตเวทีเป็นเครื่องหมายแห่งคนดีอย่างไร.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนประสบความสุข ความสำเร็จ พร้อมทั้งความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตทุกๆ ประการ และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์ตั้งทั่วกัน.

¹⁹⁰ พระราชโฆวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 14 (วันที่ 3 บ่าย) กล่าวอธิบายพุทธภาษิตหัวข้อที่ 6

¹⁹¹ พุทธภาษิตหัวข้อที่ 6 คือ “ความกตัญญูกตเวที เป็นเครื่องหมายแห่งคนดี” ซึ่งเป็นคุณสมบัติสำคัญข้อหนึ่งของบัณฑิต

สำเนา

พระราชโฆวาท¹⁹²

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันศุกร์ ที่ 23 ธันวาคม 2531 (เช้า)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงอีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับทุกๆ ท่าน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้.

เมื่อวันก่อน ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ ถึงพุทธศาสนสุภาษิตในข้อที่ว่า ความกตัญญูกตเวทีเป็นเครื่องหมายแห่งคนดี. วันนี้ จะกล่าวถึงสุภาษิตข้อที่ว่า “คนผู้มีสติมีความเจริญทุกเมื่อ”¹⁹³

สติ หมายถึงการระลึกได้ เช่นระลึกถึงกิจที่ทำ คำที่พูด เรื่องที่คิด แม้ล่วงเลยมานานแล้วได้หรือระลึกได้ว่าตัวเป็นใคร กำลังกระทำการสิ่งใดอยู่ เป็นต้น. สติหรือความระลึกได้ทั้งปวงนั้น หากมิได้เป็นไปเพื่อประโยชน์ เพื่อรักษาตัว อาทิเช่น ระลึกได้ถึงความเคืองแค้น ความทุกข์ความเศร้าแล้ว ท่านไม่จัดว่าเป็นสติ. สติที่พึงประสงค์ จึงหมายถึงสติที่จะรักษาส่งเสริมให้บุคคลรอดพ้นอันตราย รอดพ้นความเสื่อมความชั่ว และประคับประคองให้บรรลุถึงความสุขความเจริญยิ่งขึ้นได้เท่านั้น สติอย่างนี้มีลักษณะสำคัญที่จะกำหนดทราบได้ โดยอาการที่คอยเตือนบุคคลให้หยุดคิดพิจารณาก่อนที่จะทำ จะพูด หรือแม้จะคิดสิ่งใดเรื่องใด คือเตือนให้คิดก่อนว่ากิจที่จะทำคำที่จะพูด เรื่องที่จะคิดนั้น ดีหรือชั่ว เป็นคุณเป็นประโยชน์หรือเป็นความเสียหาย เป็นสิ่งควรกระทำหรือควรงดเว้น. เมื่อเกิดสติให้หยุดคิดพิจารณาก่อนอย่างนี้ ก็สามารถถ่วงถ่วงเอาสิ่งที่ไม่ดี ไม่เป็นสาระ ไม่เป็นประโยชน์ ออกได้จนหมด คงเหลือแต่เนื้อแท้ที่ถูกต้องและเป็นธรรมที่บุคคลควรคิด ควรพูด ควรทำ ซึ่งเมื่อนำไปปฏิบัติ ย่อมจะสัมฤทธิ์ผลเป็นคุณ เป็นประโยชน์ เป็นความเจริญอย่างแน่นอน. ท่านจึงกล่าวว่า คนผู้มีสติมีความเจริญทุกเมื่อ.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีกำลังกาย กำลังใจ กำลังสติ และปัญญาอันเข้มแข็งสมบูรณ์ เพื่อสามารถปฏิบัติบริหารงานในหน้าที่ให้ลุล่วงได้อย่างมีประสิทธิภาพ จนประสบความสุข ความสำเร็จ ความเจริญรุ่งเรืองพร้อมทุกสิ่งในชีวิต ตามที่ตั้งใจปรารถนา.

¹⁹² พระราชโฆวาทแก่บัณฑิต มร. วันที่ 14 (วันที่ 4 เช้า) กล่าวอธิบายพุทธภาษิตหัวข้อที่ 7 เพื่อเตือนบัณฑิตให้เห็นคุณค่าของความมีสติ

¹⁹³ พุทธภาษิตหัวข้อที่ 7 คือ “คนผู้มีสติมีความเจริญทุกเมื่อ”

สำเนา

พระราชโฆวาท¹⁹⁴

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันศุกร์ ที่ 23 ธันวาคม 2531 (บ่าย)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงอีกครั้งหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

ในภาคเช้า ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ ถึงพุทธศาสนสุภาษิตข้อที่ว่า คนผู้มีสติมีความเจริญทุกเมื่อ เพื่อเตือนให้แต่ละคนเห็นคุณค่าของการควบคุมสติ ในภาคบ่ายนี้ จะได้กล่าวถึงพุทธภาษิตอีกข้อหนึ่งที่ว่า “ความประมาทเป็นทางแห่งความตาย.”¹⁹⁵

ความประมาท มีลักษณะตรงกันข้ามกับความมีสติที่อธิบายแล้ว. ดังนั้น โดยความหมายสำคัญจึงหมายถึงความไม่รู้ระลึกรู้ตัว ไม่ยั้งคิดก่อนที่จะทำสิ่งใดลงไป. เมื่อไม่รู้ระลึกรู้ตัว ก็ย่อมพลั้งเผลอ มีดมน และมัวเมา เมื่อไม่ยั้งคิด ก็ทำผิดพลาดเสียหาย. แม้จะมีความฉลาดอยู่ก็ไม่นำมาใช้ หรือถ้านำมาใช้ ก็ใช้เข้าข้างตน ไม่ใช่ตามเหตุผล ความถูกต้อง หรือตามเหตุสมควรใด ๆ สิ่งทั้งปวงที่ผู้ประมาททำไป จึงมักบังเกิดผลร้าย ทำให้เกิดอันตรายและความเสื่อมเสียทั้งแก่ตนและคนอื่น เหมือนหนึ่งจงใจให้ร้ายทำลายชีวิตและความดีความเจริญของตนฉะนั้น ท่านจึงกล่าวว่า ความประมาทเป็นทางแห่งความตาย. บัณฑิตทั้งหลายควรศึกษาความประมาทให้ทราบชัดดังนัยที่กล่าว แล้วสำรวมระวังตั้งสติให้มั่นคงอยู่เป็นนิตย์ เพื่อความสุขสวัสดิ์และความเจริญมั่นคงของตน.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีกำลังกายกำลังใจ กำลังสติและปัญญาอันเข้มแข็งสมบูรณ์ พร้อมทั้งจะทำการงานสร้างสรรค์ความดีความเจริญได้ทุกเมื่อ และขอให้ประสบความสำเร็จ ความก้าวหน้ารุ่งเรืองในชีวิต ตามที่ปรารถนาทุก ๆ ประการ.

¹⁹⁴ พระราชโฆวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 14 (วันที่ 4 บ่าย) กล่าวอธิบายพุทธภาษิตหัวข้อที่ 8

¹⁹⁵ พุทธภาษิตหัวข้อที่ 8 คือ “ความประมาทเป็นทางแห่งความตาย” ซึ่งความประมาทนี้มีลักษณะตรงกันข้ามกับความมีสติ

สำเนา

พระราชโฆวาท¹⁹⁶

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันเสาร์ ที่ 24 ธันวาคม 2531 (เช้า)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงอีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความยินดีกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

คราวก่อน ข้าพเจ้าได้นำพุทธศาสนสุภาษิตข้อที่ว่า ความประมาทเป็นทางแห่งความตายมากกว่าอริภัยกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้. วันนี้ จะกล่าวกับท่านทั้งหลายถึงพุทธภาษิตอีกข้อหนึ่งที่ว่า “ผู้ให้ยอมผูกไมตรีไว้ได้.”¹⁹⁷

การให้ ว่าโดยจุดประสงค์มีสามอย่าง ได้แก่ให้เพื่อบูชาคุณท่านผู้ทรงคุณธรรมอย่างหนึ่ง ให้เพื่อสงเคราะห์ คือยึดเหนี่ยวน้ำใจกันไว้อย่างหนึ่ง ให้เพื่ออนุเคราะห์ คือช่วยเหลือผู้ขัดสนอีกอย่างหนึ่ง. การให้โดยสถานใดก็ตาม ท่านสั่งสอนกันมาว่าเป็นการขจัดความโลภ ความตระหนี่ พร้อมกับความเห็นแก่ตัวให้บรรเทาเบาบางลงได้. นอกจากนั้น ยังมีอานิสงส์สำคัญทำให้เป็นผู้มีใจกว้างขวาง มีไมตรีนับถือผู้อื่น เห็นคุณค่าเห็นความดีของผู้อื่น และรู้จักประมาณตนต่อมตนไม่เย่อหยิ่งจองหอง. จึงทำให้ได้รับไมตรี ความรักใคร่ ความศรัทธาเชื่อถือ และความยกย่องสรรเสริญจากคนทุกฝ่าย. ท่านจึงกล่าวว่า ผู้ให้ยอมจะผูกไมตรีไว้ได้ บัณฑิตทั้งหลายจะต้องร่วมงานกับผู้อื่นเพื่อสร้างสรรค์ความดีความเจริญ พร้อมทั้งชื่อเสียงเกียรติคุณ ต่อไปอีกมากมายจนตลอดชีวิต. ขอให้ศึกษาเรื่องทาน การให้ ให้เข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง จักได้สามารถผูกมิตรไมตรีกับคนทุกประเภททุกหมู่เหล่าไว้เป็นพลังเกื้อกูลส่งเสริมกันและกันได้แท้จริง และประสบความสำเร็จความเจริญไพบูรณ์ในชีวิตได้สมประสงค์.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนมีจิตใจเข้มแข็ง มีพละทานมีศมบุรณ มีสติปัญญามั่นคงเฉียบแหลม เพื่อสามารถปฏิบัติตัวปฏิบัติงานให้บรรลุผลเลิศ และให้มีความเจริญด้วยจตุรพิธพรทุกประการทั่วหน้ากัน.

¹⁹⁶ พระราชโฆวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 14 (วันที่ 5 เช้า) กล่าวอริภัยพุทธภาษิตหัวข้อที่ 9

¹⁹⁷ พุทธภาษิตหัวข้อที่ 9 คือ “ผู้ให้ยอมผูกไมตรีไว้ได้” ทรงเน้นให้บัณฑิตศึกษาเรื่อง ทาน การให้ ให้เข้าใจแจ่มแจ้ง จักได้สามารถผูกมิตรไมตรีกับคนทุกประเภททุกหมู่เหล่าไว้เป็นพลังเกื้อกูลส่งเสริมกันและกันได้แท้จริง

สำเนา

พระราโชวาท¹⁹⁸

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันเสาร์ ที่ 24 ธันวาคม 2531 (บ่าย)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงอีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความยินดีกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

เมื่อเช้า ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้. ถึงพุทธภาษิตข้อที่ว่า ผู้ให้ยอมผูกไมตรีไว้ได้. ในภาคบ่ายนี้ จะกล่าวกับท่านทั้งหลายในข้อที่ว่า “คนยอมเป็นที่เกลียดชังเพราะขอดี”¹⁹⁹

คนเรามีความอยากได้อยู่ด้วยกันเป็นธรรมดา. แต่อย่างไรก็ตาม แต่ละคนก็ยังมีจิตสำนึกอยู่ด้วยความอยากได้นั้นต้องมีขอบเขตจำกัด ทั้งตนเองจะต้องเป็นผู้พากเพียร ขวนขวายหามา มิใช่ขอเอาจากผู้อื่น เพราะฉะนั้น ผู้ใดมักได้มักขอเอาจากคนอื่น จึงเรียกได้ว่าเป็นคนจิตผิดปรกติ คือ ผิดปรกติจากคนทั่วไป ที่ยอมมีความรับผิดชอบในตนเอง มีความข่มใจเกรงใจ และละเอียดใจอยู่เป็นพื้นฐาน. อีกประการหนึ่ง การขอเขารำไป ไม่เลือกคน ไม่เลือกโอกาส ไม่มีขอบเขตนั้น ย่อมเป็นต้นเหตุสำคัญก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้ที่ถูกขอ. และที่ผู้ถูกขอนั้น ถึงแม้จะมีความเมตตากรุณาอยู่เพียงใดอย่างไรก็ตาม ก็อดจะรังเกียจและดูหมิ่นผู้ขอไม่ได้ว่าเป็นคนไร้อาย ไร้ความรับผิดชอบ และไร้ค่าน้ำขิงขงรังเกียจ ไม่ควรที่ผู้ใดจะคบหาด้วย ท่านจึงกล่าวว่า คนยอมเป็นที่เกลียดชังเพราะขอดี. บัณฑิตผู้หวังเกียรติยศและความนิยมนับถือจากผู้อื่น จึงควรหลีกเลี่ยงให้ห่างพ้นจากความเป็นคนมักขอ ด้วยการขวนขวายพึ่งตนเอง ดังได้กล่าวอธิบายแล้วในคราวแรกที่มามอบปริญญาบัตรนั้น.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีจิตใจเข้มแข็ง มีพลานามัยสมบูรณ์ มีสติปัญญาที่มั่นคงเฉียบแหลม เพื่อสามารถทำงานให้ประสบความสำเร็จ ความเจริญก้าวหน้า และความสุขสวัสดิ์ทุก ๆ ประการ สมตามที่ดีปรารถนาทั่วทุกคน.

¹⁹⁸ พระราโชวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 14 (วันที่ 5 บ่าย) กล่าวอธิบายพุทธภาษิตหัวข้อที่ 10

¹⁹⁹ พุทธภาษิตหัวข้อที่ 10 คือ “คนยอมเป็นที่เกลียดชังเพราะขอดี” ทรงเน้นว่าบัณฑิตผู้หวังเกียรติยศ และความนิยมนับถือจากผู้อื่น ควรหลีกเลี่ยงให้ห่างจากความเป็นคนมักขอ ด้วยการขวนขวายพึ่งตนเอง

สำเนา

พระราโชวาท²⁰⁰

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันพุธ ที่ 28 ธันวาคม 2531 (เช้า)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงอีกครั้งหนึ่ง. ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีกับทุก ๆ คน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

เมื่อวันก่อน ข้าพเจ้าได้นำพุทธศาสนสุภาษิตข้อที่ว่า คนย่อมเป็นที่เกลียดชังเพราะขอจัดมากกล่าวอธิบายแก่นักคิดในที่ประชุมนี้ วันนี้ จะกล่าวกับท่านทั้งหลายถึง “สุภาษิตอีกข้อหนึ่ง คือ ต่อหน้าประพฤติเช่นใดถึงลับหลังก็ประพฤติเช่นนั้น”²⁰¹

ความประพฤติหรือการแสดงออกทางกายวาจาเป็นเครื่องบ่งชี้ให้เห็นถึงพื้นฐานการอบรมและพื้นฐานจิตใจของบุคคล. เราจะสังเกตเห็นได้ว่า คนที่มีกายวาจาสุภาพเรียบร้อยไม่ก้าวร้าว มักมีจิตใจเมตตาเยือกเย็นและสำรวมอดกลั้น ส่วนคนที่กริยาหยาบคายก้าวร้าว มักใจร้อน ดุดัน และขาดการอบรมที่ดี แต่การจะดูธรรมาศัยจิตใจคนให้รู้ได้แน่ชัดนั้น จำเป็นจะต้องพิจารณาสังเกตให้ลึกซึ้ง เพราะบางคน ต่อหน้าทำกริยาเบาจากับเราอย่างหนึ่ง แต่ลับหลังกลับอีกอย่างหนึ่งก็มีมาก ฉะนั้น จะคบหาไว้วางใจขอให้ดูความประพฤติของเขาให้เห็นแน่ชัดทั้งต่อหน้าและลับหลัง ถ้าต่อหน้าทำอย่างไร ลับหลังทำอย่างนั้น ก็เป็นคนตรง ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม แต่ถ้าต่อหน้ากับลับหลังทำตรงกันข้าม ก็หาความจริงใจมิได้ และเชื่อถือมิได้. อีกประการหนึ่งพึงจำไว้ว่าคนอ่อนหวานต่อหน้า แต่ลับหลังไม่ซื่อสัตย์ สู้คนที่ไม่สู้จะอ่อนหวาน แต่ประพฤติเหมือนกันทั้งต่อหน้าและลับหลังไม่ได้เพราะเขาผู้นั้นเป็นคนมีใจตรงและจริงใจพอจะคบหาอาศัยกันได้ดีกว่าประเภทแรกมากมาย. นักคิดทั้งหลายจะคบหาสมาคมกับผู้คนต่อไปขอให้ใช้วิธีดูความประพฤติต่อหน้าและลับหลังนี้เป็นหลักพิจารณาด้วยหลักหนึ่ง. จักได้มีมิตรที่พึงพึงไว้วางใจกันได้มาก และไม่ถูกผู้ใดหลอกลวง

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่เข้มแข็งสมบูรณ์ด้วยพลานามัย ด้วยกำลังกายใจและปัญญา มีมิตรสหายมากหน้า ผู้จะร่วมแรงร่วมใจกันสร้างเสริมความสุขความเจริญก้าวหน้าให้เพิ่มพูนขึ้นทั้งขอให้ประสบความสำเร็จและความรุ่งเรืองทุกประการในชีวิต.

²⁰⁰ พระราโชวาทแก่นักคิด มร. รุ่นที่ 14 (วันที่ 8 เช้า) กล่าวอธิบายพุทธภาษิตหัวข้อที่ 11

²⁰¹ พุทธภาษิตหัวข้อที่ 11 คือ “ต่อหน้าประพฤติเช่นใด ถึงลับหลังก็ประพฤติเช่นนั้น” ซึ่งเป็นหลักในการพิจารณาคบหาสมาคมกับผู้คนของนักคิด

สำเนา

พระราโชวาท²⁰²

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันพุธ ที่ 28 ธันวาคม 2531 (บ่าย)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงในวันนี้อีกวาระหนึ่ง. ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

ในภาคเช้า ข้าพเจ้าได้นำพุทธภาษิตข้อที่ว่า ต่อหน้าประพุดิเช่นใด ถึงลับหลังก็ประพุดิเช่นนั้น มากล่าวอธิบายกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้. ในภาคบ่ายนี้ จะกล่าวถึงพุทธภาษิตอีกข้อหนึ่งที่ว่า “ความผิดของผู้อื่นเห็นง่าย ฝ่ายของตนเห็นยาก.”²⁰³

โดยธรรมชาติคนเรามีความรักตนเข้าข้างตนยิ่งกว่าคนอื่น. ดังนั้น เมื่อคนทำผิดจึงมองไม่ค่อยเห็นและไม่ค่อยรู้สึกตัวว่าทำผิด. แต่ตรงข้าม ถึงคราวผู้อื่นทำผิด แม้เล็กน้อย กลับเห็นได้ชัด ความเห็นดังนี้ แม้จะเป็นเรื่องธรรมดา แต่ก็ไม่ใช่เรื่องดี และจำเป็นต้องแก้ไข เพราะการทำดังนั้นเป็นการปล่อยตัวปล่อยใจให้คล้อยตามอคติ ความลำเอียง. ความลำเอียงนี้ ถ้าเราไม่คอยควบคุมกำราบแต่ต้นมือ จะกำเริบเติบโตอย่างรวดเร็ว ทำให้คนดี ๆ เผลวลงไปได้ง่ายง่าย คือกลายเป็นคนลึมหลับ ทุณฺฑิพ ฝงโทษใส่ร้ายผู้อื่น หนักเข้าก็กลับกลายเป็นไม่รู้จักบาปบุญคุณโทษอยู่กับใครที่ไหนก็เป็นภัยที่นั่น. ดังนั้น บัณฑิตจึงต้องหมั่นบังคับกายบังคับใจตัวเองไว้ด้วยความรู้ตัวอยู่เสมอเป็นนิตย์ จักได้ไม่คิดเข้าข้างตัวเอง หากแต่ยอมรับและยอมรับสภาพต่าง ๆ ของตัวตามเป็นจริงอยู่ทุกเมื่อ ความคิดเข้าข้างตัวกับความฝงโทษผู้อื่นจักได้เบาบางลง และอคติจักได้เข้ามาครอบงำใจของท่านไม่ได้

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนมีพลานามัยสมบูรณ์ มีจิตใจเข้มแข็ง เพื่อสามารถแก้ไขปรับปรุงตนเองให้เป็นคนเที่ยงตรงและละเอียดรอบคอบได้แท้จริง ทั้งขอให้ประสบความสำเร็จ ความเจริญทุกประการ ตามที่มุ่งหมายไว้.

²⁰² พระราโชวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 14 (วันที่ 6 บ่าย) กล่าวอธิบายพุทธภาษิตหัวข้อที่ 12

²⁰³ พุทธภาษิตหัวข้อที่ 12 คือ “ความผิดของผู้อื่นเห็นง่ายฝ่ายของตนเห็นยาก” ทรงเน้นให้บัณฑิตหมั่นบังคับกายใจตนเองมิให้คล้อยตามอคติความลำเอียง

พระราชโฆวาท²⁰⁴

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพฤหัสบดีที่ 29 ธันวาคม 2531 (เช้า)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงอีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความยินดีกับทุกคนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตที่ได้รับพระราชทานปริญญาบัตรไปแล้วเมื่อวานนี้ ถึงพุทธศาสนสุภาษิตข้อที่ว่า ความผิดของผู้อื่นเห็นง่าย ฝ่ายของตนเห็นยาก. วันนี้ จะกล่าวกับท่านทั้งหลายถึง “ภายิตถ์อีกข้อหนึ่งที่ว่า เปล่งวาจางามยังประโยชน์ให้สำเร็จ”²⁰⁵

“วาจางาม” ท่านอธิบายกันมาแต่ก่อนว่าได้แก่วาจาที่ไม่เจือปนด้วยคำเท็จ คำส่อเสียด คำหยาบ และคำเพื่อเจ้อเหลวไหล นอกจากนั้น ยังต้องพูดด้วยความสุจริตจริงใจ อย่างฉลาด แยกแยะ ถูกกาลเทศะ ให้สมควรแก่บุคคลและเหตุการณ์ด้วย เช่น ไม่พูดขยอคนต่อหน้าให้มากมายเกินไป จนเขาเกิดกระดากรำคาญ ไม่พูดคัดค้านแข็งขืนคำคนอื่น จนเกิดความขุ่นเคืองขัดใจกัน เป็นต้น. เมื่อวาจางามมีลักษณะอ่อนโยนสุภาพ พอเหมาะพอดี ประกอบด้วย ความสุจริตจริงใจดังนี้ จึงเป็นประโยชน์เกื้อกูลการผูกมิตร และการประสานประโยชน์ระหว่างกันของคนในสังคม ที่ต้องอยู่ร่วมกัน ต้องสมาคมคบหากัน ต้องทำงานด้วยกัน เป็นอย่างยิ่ง อีกประการหนึ่งคนที่กล่าววาจางามต่อกัน ย่อมถูกใจกัน ทั้งมีปรกติเมตตาปรารถนาดีต่อกัน ยินดีช่วยเหลือส่งเสริมกันในการกิจทั้งปวง. ท่านจึงกล่าวว่า เปล่งวาจางามยังประโยชน์ให้สำเร็จ. ท่านทั้งหลายควรพยายามศึกษาพิจารณาเรื่องวาจางามนี้ให้ทราบชัด และพยายามปฏิบัติอบรมขึ้นในตนเองให้ได้ แล้วถนอมรักษาไว้ให้เหนียวแน่นมั่นคงตลอดไป.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนมีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์ มีจิตใจแจ่มใสเข้มแข็ง พร้อมทั้งสติปัญญาและวิจารณญาณที่เฉียบฉลาด เพื่อสามารถประกอบกิจการงานทั้งปวงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งให้มีความสุข สิริ สวัสดิ์พร้อมทุกประการ ตลอดทุกเมื่อทั่วหน้ากัน.

²⁰⁴ พระราชโฆวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 14 (วันที่ 7 เช้า) กล่าวอธิบายพุทธภาษิตหัวข้อที่ 13

²⁰⁵ พุทธภาษิตหัวข้อที่ 13 คือ “เปล่งวาจางามยังประโยชน์ให้สำเร็จ” ทรงเน้นให้บัณฑิตทั้งหลายควรพยายามศึกษาพิจารณาเรื่องวาจางามให้ทราบชัดและพยายามปฏิบัติอบรมขึ้นในตนเองให้ได้ จะเป็นประโยชน์เกื้อกูลในการผูกมิตร และการประสานประโยชน์ระหว่างกันของคนในสังคม

พระราชโฆวาท²⁰⁶

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

วันพฤหัสบดี ที่ 29 ธันวาคม 2531 (บ่าย)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ในวันนี้อีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความยินดีกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

เมื่อเช้า ข้าพเจ้าได้กล่าวอธิบายพุทธศาสนสุภาษิตข้อที่ว่า เปล่งวาจาจามยังประโยชน์ให้สำเร็จแก่บัณฑิตในที่ประชุมนี้ ภาคบ่ายนี้ จะกล่าวกับท่านทั้งหลายถึงพุทธภาษิตอีกข้อหนึ่งว่า “คนไม่ถูกนินทาไม่มีในโลก”²⁰⁷

นินทา การกล่าวติเตียนจัดว่าเป็นโลกธรรมประการหนึ่งในแปดประการ เมื่อนินทาเป็นโลกธรรมหรือธรรมที่ครอบงำสัตว์โลก เช่นนี้ ผู้ใดที่ไหนจะหนีพ้นการถูกติเตียนนินทาไปได้ อีกประการหนึ่ง การนินทาก็เป็นที่ชอบใจของคน ในทางพระพุทธศาสนา เมื่อจะกล่าวถึงนินทา กับสรรเสริญ ท่านยังยกนินทาขึ้นกล่าวก่อนว่า นินทา จ ปัสสา จ แปลว่า นินทากับสรรเสริญ แสดงว่าการนินทานั้นเป็นที่ชอบใจทำกันยิ่งนัก ส่วนที่กล่าวภายิตว่า คนไม่ถูกนินทาไม่มีในโลก นั้นก็เพื่อเตือนสติให้ระลึกได้ว่า เมื่อคนชอบนินทาคนมากมายเป็นของสนุกปากจนไม่มีผู้ใดแม้สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะหลีกเลี่ยงได้ เช่นนี้ ก็ถือว่าคำครหานินทาเป็นสิ่งไร้สาระ ไม่ควรจะนำมาใส่ใจให้เป็นทุกข์เดือดร้อนโดยใช่เหตุ ทางที่ถูกควรตั้งใจให้หนักแน่นมั่นคงในความจริงและความดีของตนเอง แล้วพยายามชวนขวยปฏิบัติภาระหน้าที่ทั้งมวลให้สำเร็จและก้าวหน้าต่อไป ก็จะมีบรรลุถึงความสุขความเจริญแท้จริงได้ ดังพระพุทธภาษิตว่า “จิตของผู้ใดถูกต้องโลกธรรมแล้วย่อมไม่หวั่นไหว ข้อนี้เป็นมงคลอันอุดม”

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนมีกำลังกาย กำลังใจเข้มแข็ง มีสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์พร้อมทุกอย่าง เพื่อสามารถปฏิบัติตัวและปฏิบัติภาระการงานได้อย่างดีเลิศ ให้เกิดความสุขและความเจริญรุ่งเรืองแก่ตนเองแก่บ้านเมืองได้สมประสงค์

²⁰⁶ พระราชโฆวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 14 (วันที่ 7 บ่าย) กล่าวอธิบายพุทธภาษิตหัวข้อที่ 14

²⁰⁷ พุทธภาษิตหัวข้อที่ 14 คือ “คนไม่ถูกนินทาไม่มีในโลก” เพราะนินทาจัดอยู่ในหมวดธรรมของพระพุทธเจ้าที่เรียกว่าโลกธรรม พุทธภาษิตนี้เตือนใจเตือนสติว่าคนชอบนินทาแม้พระพุทธเจ้าก็ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

สำเนา

พระราชโฆวาท²⁰⁸

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันศุกร์ ที่ 30 ธันวาคม 2531 (เช้า)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง อีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความยินดีกับบัณฑิตทุกๆ คน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา เมื่อวันวาน ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ถึงพุทธศาสนสุภาษิตข้อที่ว่า “คนไม่ถูกนินทาไม่มีในโลก” วันนี้ จะขอพูดกับท่านถึงสุภาษิตข้อที่ว่า “คบคนใดก็เป็นเช่นนั้นแล”²⁰⁹

พระมหาสมณภิกษุนี้มีความหมายซ่อนอยู่ในตัว ถ้าจะให้พูดอย่างสำนวนปัจจุบัน ก็คงจะเป็นว่าคนที่เราคบด้วยกัน มีอิทธิพลทำให้เราเปลี่ยนไปตามตัวเขาได้ คำสอนทำนองนี้ ในพระพุทธศาสนามีปรากฏอีกหลายสำนวน ดังเช่นที่ท่านนำมาร้อยกรองเป็นโคลงสุภาษิตว่า

ปลาร้าพันห่อด้วย	ใบคา
ใบก็เหม็นคาวปลา	กละคลุ้ง
กินคนหมูไปหา	คบเพื่อน พาลนำ
ได้แต่ร้ายร้ายฟุ้ง	เฟื่องให้เสียพงศ์ ฯ
ใบพ้อพันห่อหุ้ม	กฤษณา
หอมระรวยรสพา	เฟริศด้วย
คนเสพเสน่ห์หา	นักปราชญ์
ความสุขทราบฤม้วย	ดุจไม้กลิ่นหอม ฯ

ภาษิตทั้งนี้มีเจตนาจะสอนให้ระมัดระวังในการคบคน และสอนให้คบคนให้เป็น เพราะผู้ที่เราคบหาด้วยมีส่วนทำให้ตัวเราดีหรือเลว เจริญหรือเสื่อมได้ ในการเลือกคบคนนี้ ขอแนะนำ

²⁰⁸ พระราชโฆวาทแก่บัณฑิต มร. รุ่นที่ 14 (วันที่ 8 เช้า) กล่าวอธิบายพุทธภาษิตหัวข้อที่ 15

²⁰⁹ พุทธภาษิตหัวข้อที่ 15 คือ “คบคนใดก็เป็นเช่นนั้นแล” ภาษิตนี้สอนให้ระมัดระวังในการคบคน และให้คบคนให้เป็น

ให้ท่านตั้งกฎเกณฑ์ให้แก่ตัวเองว่าการสมาคมผูกมิตรกับคนอื่นนั้นจำเป็นมากสำหรับทุกคนที่อยู่ในสังคม แต่ถ้าจะคบหากันให้สนิทสนมลึกซึ้งถึงขนาดที่จะถ่ายทอดกิริยาอัชฌาสัยและความคิดจิตใจให้แก่กันนั้น จะต้องเลือกเฟ้นให้มาก คือต้องสังเกตตรวจตราให้เห็นชัดเสียก่อนว่าเป็นคนดี มีคุณภาพจริง ๆ จึงจะคบหาสนิทด้วยได้ เพราะการคบคนชั่ว แม้เราจะมีได้ชั่วไปตามเขาแต่ก็ได้ชื่อว่าอยู่ในพวกคนชั่ว และเมื่อเกิดเรื่องชั่วร้ายอันใดขึ้น ก็จะพลอยพัวพันมาถึง หากเราคบคนดี มีปัญญาแม้เราจะไม่ดีไม่ฉลาดเท่าเขา ก็ยังได้ชื่อว่าอยู่ในหมู่คนดีคนฉลาด และย่อมได้รับชื่อเสียงเกียรติคุณ ความสุขสวัสดิ์เช่นเดียวกับเขาด้วย จึงขอให้บัณฑิตพยายามศึกษาพิจารณาเรื่องการคบมิตรให้เข้าใจและให้ได้ประโยชน์

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญาที่กล้าแข็งสมบูรณ์ ทั้งให้ประสบความสำเร็จ พร้อมทั้งความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตทุกประการตามที่มุ่งหมายไว้